

WILNIS

Lithuanian Peoples Daily—Lietuvių Liaudies Dienraštis

VOLUME XXV, NO. 248.

PENKTADIENIS, SPALIO (OCT.) 20, 1944 M.

KAINA TRYS CENTAL.

KASDIENA—

Būsimą Vokietiją Churchillio Misija Anglijoje, Dr. Dublinas

Washingtono sako, svarbiausias klausimas Churchillio su Stalinu pasitarimų — būsimą Vokietiją. Prezidento Roosevelto atstovus su jais dalyvauja. Lenkijos, Balkanų ir kiti klausimai irgi svarstomi, bet kaip mažesnis svarbos.

Roosevelto kabinete esą dvi nuomonės dėl būsimos Vokietijos. Viena nuomonė — atimti iš Vokietijos stambią industriją. Kita, kurios laikosi Cordell Hull ir Stetinius, tam priešinga. Sakoma, premieras Stalinas irgi priešingas industrijos iš Vokietijos atėmimui, bet jis joje už atskyrimą nuo Vokietijos tos dalies Prūsijos, kuri yra į šiaurę Oder upės.

Oder upė prasideda Čekoslovakijoje ir teka per Breslau, Stetiną ir Dancoig uolą. Lenkija gaunt daugiau negu jos koridorius jai davė po perito karo.

Lietuvai taipgi berods tektų visa Mažoji Lietuva, gal ir Karaliaučius.

Tuo būdu būtų išdraskyta Prūsijos baronų lizdai, kurie, sakoma, tiek generalus ir karo dvasių Vokietijai.

Tuli manė, kad Churchillio misijos svarbiausias klausimas buvo Lenkija, bet iš to, kad su britų premieru nuvyko didelis (apie 50 asmenų) štabas, ir daugelis generalų, manoma, kad kas kitas yra svarbiausias klausimas.

Londone sako, Churchillis ir Stalinas kalbėjosi Balkanų klausimu. Britų premieras su tikėjęs, kad Rumuniją, Vengriją, Bulgariją ir kitur Sovietų pasieniu turi būti draugiškos SSSR valdžios.

SSSR premieras užtikrinęs, kad į Viduržemio jūros ir kitas sritis, kur nereikalauja SSSR saugumas, Sovietai nesikis.

Jei taip susiprasta Balkanų klausimu, aišku, negalima tikėtis Lenkijoj Sovietams nepriešankos valdžios. O tai rodo, jog nežūrint kaip pavyko Mikolajczyko misija, Londone sugužėję kitiškai pilsudkinio režimo nevaldys Lenkijos.

O jei Lenkijoje ir Lenkijoj turės būti draugiškos SSSR valdžios, kaip bile kas, blaiviu prozu, gali leisti sau tikėti, kad Lietuvoje bus grąžinta smetonizmas, ar Amerikos lietuvų "tarybininkams" geistina valdžia? Tikėtai tam yra tiesiog paika.

Anglijos darbo unijų kongresas priėmė rezoliuciją, kurios norėjo SSSR darbo unijos. Rezoliucija pripažįsta Sovietų Sąjungai teisę reikalauti, kad vokiečiams būtų uždėta — piergust atstatyti sugriautus SSSR miestus.

Rezoliucija kaltina nacius, bet neįsteisina ir abetnai vokiečių už karo piktadarystes ir skriaudas. Amerikos Raudonojo Kryžiaus reikalų vedėju, Nacionalio pirmininko pavadotoju, paskirtas Dr. Louis I. Dublin, gi-

Pradėta Invazija į Filipinų Salas

Nustatė Tvarką Kontrolei Vokiečių Teritorijos

Nacių Įstatymai ir Teismai Bus Panaikinti

Talkininkų Štabas Paryžiuje, spal. 19.—Brig. gen. Julius C. Holmes vakar išdėstė Talkininkų planus kaip bus tvarkoma Vokietijos teritorija iki ten bus atsteigta tinkama valdžia. Prasižengusieji laikinai militarinai vyriausybės bus skaudžiai baudžiami, net mirties laime. Bet administraciniu būdu nei didžiausius prasikalėlius nebus. Kiekvienas bus teisiamas bešališko, bet rūstaus teismo.

Teismuose bus naudojami Vokietijos įstatymais, išleisti pirm 1932 metų. Nacių įstatymai pasinaikins su diena Talkininkų armijos įžengimo vokiečių teritorijon.

10 Vengrų Divizijų Apsupa Nacius Budapešte

Už Dienos-Kitos Raud. Arm. Pasiekė Vengrų Sostinę

LONDONAS, spal. 19.—Čia gaunami pranešimai sako, jog 10 divizijų lojalios vengrų armijos maršauja ant Budapeštes, kurj naciai užėmė Vengrijos valdžiai paskelbus norą pasiduoti Talkininkams.

Naciai siūnė 5 divizijas savo armijos iš kitur, kad atsispirti prieš vengrų ir Sovietų jėgas. Raudonosios Armijos paseikimui Balkanuose verčia militarinus stebėtojus Londone spekiuoti kaip ilgai jai ims paskirti Budapeštę. Sako, nestebėtų, jei dar šios savaitės pabaigoje Raudonoji Armija pasiektų Vengrijos sostinę.

Dar Kelios Aukštumos Užimta Kely Link Bolognos

ROMA, spal. 19.—Penktoji Aliantų armija užėmė dar kelę aukštumas, taipgi išlaisvino kelę kaimų pakelę į Bologna, Italijoj.

Ji perėjo Pisciatello upę ir įsūdrūnino aukų pusę.

Negrų pulkai Amerikos 92-ros divizijos užėmė Mount Castiglione, svarbių kalną.

Motery Yra 10 Milijonų Daugiau Kaip Vyrų

WASHINGTONAS. — Cenzo biuras skelbia, kad civiliu vyrų, virš 14 metų, yra net 10,000,000 mažiau kaip motery, mat virš 10 milijonų vyrų yra karinėje tarnyboj.

meš Kaune, 1882 m. Lietuvoje gimusių žmonių visą eilę vaidina svarbią rolę Amerikos visuomeniniam veikimui. Jie daro garbę ir Lietuvai. V. Andrusis.

EINA Į RYTPRŪSIUS 45 MYLIŲ FRONTU

Didelė Dalis Čekoslovakijos Išlaisvinta; Nacių Karpatų Tvirtovių Linija Išdaužyta

LONDONAS, spal. 19.—Sovietų armija su 500 tankų eina Rytų Prūsijon, išmusus vokiečius iš Eidkūnų. Nuo čia į pietus, 45 mylių pločio frontu, vokiečių linija sulaužyta ir Sovietų kariuomenė eina vokiečių teritorijon.

Einama link Insrutės (Insterburg) apie 37 mylios nuo Eidkūnų. Insrutė yra svarbus geležkelių punktas.

Toliau į pietus, netoli Suvalkų taipjuo eina ir Rytprūsūs. Vokiečių radijo komentatorius von Hamer sako, kad Sovietų kariuomenės su būsina didelių jėgum veržiasi per vokiečių rubežius. Naciams bėk pavykę sumušti 250 Sovietų tankų, bet ir jis prisipažysta, kad reikėjo bėgti iš Eidkūnų ir sako, kad Sovietų kariuomenė tą miestuką jau praėjus ir skubi link Insrutės.

Prie Mozūrų ežerų taipjuo pralaužia nacių linijos. Tarp Kalvarijos ir Širvintų eina "nuožmūs mušiai".

Latvijoj dviem punktais vokiečiai mušami — vakarus nuo Rygos ir pietryčiuose nuo Liepajos. Sovietų jėgos nori išmušti nacius iš Liepajos, kuris yra paskutinis uostas naciams iš Latvijos bėgti laivais. Gen. Petrovo armija nužygiavo toli Čekoslovakijon ir išlaisvino trečdalį Karpatų-Ukrainos, kurią Vengrija buvo prisijungus, naciams užgrobus Čekoslovakiją.

Išlaisvinta net 360 ketvirtai.

Teisimas Karo Kriminalistų Jau Priruoštas

LONDONAS, spal. 19.— Jungtinių Valstijų, Britanijos ir Sovietų Sąjungos sudaryta komisija jau paruošė teismų šies karo kriminalistus bausti, taipgi gauta visų neutralių šalių užtikrinimas, kad jos neįsileis ir nepalaikys karo kriminalistų.

Bulgarijos Taikos Misija Matėsi su Molotovu

LONDONAS. — Maskvos radijas skelbė, jog ten atvyko Bulgarijos karo paliaubų misija ir tuojau pradėjo pasitarimą su V. Molotovu, užsienio ministriu.

Republikonų Kalbos Prieš Rooseveltą Padeda Jam

DENVER, Colo.—Republikonų politikierij primetinėjimas demokratams, kad jie būk sąkę, jog be Roosevelto negalima apsigli, padeda Rooseveltui, sako sen. Gilgore. Kada tai kartojama, tili žmonės ima manyti, kad tikrai šiuo tarpu Rooseveltas būtinai reikalingas.

Stalinas Tarėsi Su Churchilliu Balkanų Klausimu

Gal Pasiseks Išrūsti Ir Lenkų Ginčus

MASKVA, spal. 19.—Nors oficialiai neskelbiama, bet svetlimai diplomatai atvirai kalba, jog kas liečia pokarių politiką Balkanuose Churchillis ir Stalinas pinai susitarė. Sovietų Sąjungoje jokių sąlygų nestato dėl savo įtakos Viduržemio jūros srityje, dėl ko nemazda britų buvę susirūpinę. Svarbiausia ko Sovietai reikalauja, tai įtikinti didžiąsias demokratines valstybes, jog po karui nebus toleruojama antisovietinės valdžios SSSR pašonę kaip buvo Hitlerio užgerimio laikais.

Nors ir netaip sklandžiai, bet pasitarimai dviejų lenkų frakcijų irgi, atrodo, eina prie pasikmingos pabaigos.

Hull Atsako į Dewey Užmetimus

WASHINGTON, spal. 19.—Valstybės Sekretorius Cordell Hull nurodo, kad Dewey išskrapo dalykus ir tada kritikuoja, ne kaip savo produktą, bet kaip Roosevelt administracijos poziciją.

Dewey kalbėdamas New York'e sakė, kad laikos sutartį su Rumunija už Ameriką pasirašė rusas Malinovskis.

Įtikrogi maršalas Ma'inovskis pasirašė, kad karo paliaubų sutartį su Rumunija, tik jam ir pridera pasirašyti karinė sutartis, kaip tos dvišies komandantui.

Dewey taigi netik išskrapo dalykus, bet jis nemoka reikiamai susibzūninti maršalo Malinovskio vardą, taip plačiai žinoma.

Anglų Orlaiviai Nukirto 600 Raketinių Bomberių

LONDONAS, spal. 19.—Anglijos kautynių orlaiviai "Tempest", nuo liepos 26 dienos, kuomet pradėjo veikti nacių raketiniai bomberiai, jau nukirto tų bomberių 600.

Britanija Neteko 103,842 Armijos Vakarų Fronte

LONDONAS. — Premiero pavadootojas Attlee paskelbė parlamente, kad Britanija neteko Prancūzijos fronte 103,842 armijos, iš kurių 20,795 užmušta, 63,765 sužeista ir 16,854 dingę ar nelsėvėn suimti.

UŽ NACIŲ KRIMINALYSTES TURĖS ATSAKYTI VISA VOKIEČIŲ TAUTA

Britanijos Unijų Kongresas Nutarė Reikalaut Talkininkų Priverst Vokiečius Atbudavot Išgriautus Miestus

ANGLIJOS GIMIMAI PADIDĖJO, MIRIMAI SUMAŽĖJO

LONDONAS. — Anglijoj gimimų sumažėjo, mirimų padidėjo. Mirimai kiek sumažėjo.

NACIAI NETEKO 138 Savo Armijos Generolų

LONDONAS, spal. 19.—Berlyno radijas skelbia, jog Vokietijos armija jau netekus šiame kare 138 generolų užmuštais, o daugelis nelaisvėn suimti.

Anglų Karo Laivas Užėmė Salą prie Graikijos

ROMA, spal. 19.—Nacių armijos garnizonas, ant Santorio salos, Kremda įtro, 70 mylių nuo Kefo, pasidavė Britanijos kreizeriui Ajax, kuris atplaukė į šios salos portą.

Raketiniai Bomberiai Atakuoja Londoną

LONDONAS. — Per 7 naktis iš eilės nacių raketiniai bomberiai atbako dalį Londono. Padaryta daug nuostolių ir užmušta žmonių.

Anglų Karo Laivas Užėmė Salą prie Graikijos

ROMA, spal. 19.—Nacių armijos garnizonas, ant Santorio salos, Kremda įtro, 70 mylių nuo Kefo, pasidavė Britanijos kreizeriui Ajax, kuris atplaukė į šios salos portą.

Raketiniai Bomberiai Atakuoja Londoną

LONDONAS. — Per 7 naktis iš eilės nacių raketiniai bomberiai atbako dalį Londono. Padaryta daug nuostolių ir užmušta žmonių.

DUBLINAS. — Vyriausybė vengia atsakyti parlamente klausimui, ar Brija leis karo kriminalistams eiti slėptis. Tas klausimas atidėtas ant toliau.

AMERIKIEČIAI UŽIMASULUANIRLEYTE

Karo ir Transportiniai Laivai Filipinų Priekplaukose, Skelbia Japonų Daviniai

SAN FRANCISCO, Cal., spal. 19.—Tokyo radijas skelbia "imperiališką pranešimą", jog Amerikos laivai bandė išsodinti armijos į Leyte salą, centralinė Filipinų dalyj. Pranešimas sako, "Leyte, kar priešas bando išsikelti, yra tarp Mindanao ir Luzon salų."

Tos salos yra ties vidurių. Japono taipgi pranešė, jog Amerikos karinės jėgos padarė invaziją Suluan saloj, irgi centralinė Filipinų srityj.

Anglų Bomberiai Smogė Du Vokietijos Miestus

LONDONAS, spal. 19.—Anglijos "uodai" bomberiai atbako Hamberg ir Mannheim, vokiečių industrinius centrus. Ke'li kiti punktai taipgi bombarduoti. Mannheim yra ir svarbus prastymo centras.

Is atakų neįgyžo tik vienas bomberis.

ANGLIJOJ GIMIMAI PADIDĖJO, MIRIMAI SUMAŽĖJO

LONDONAS. — Anglijoj gimimų sumažėjo, mirimų padidėjo. Mirimai kiek sumažėjo.

NACIAI NETEKO 138 Savo Armijos Generolų

LONDONAS, spal. 19.—Berlyno radijas skelbia, jog Vokietijos armija jau netekus šiame kare 138 generolų užmuštais, o daugelis nelaisvėn suimti.

Anglų Karo Laivas Užėmė Salą prie Graikijos

ROMA, spal. 19.—Nacių armijos garnizonas, ant Santorio salos, Kremda įtro, 70 mylių nuo Kefo, pasidavė Britanijos kreizeriui Ajax, kuris atplaukė į šios salos portą.

Raketiniai Bomberiai Atakuoja Londoną

LONDONAS. — Per 7 naktis iš eilės nacių raketiniai bomberiai atbako dalį Londono. Padaryta daug nuostolių ir užmušta žmonių.

AMERIKIEČIAI UŽIMASULUANIRLEYTE

Karo ir Transportiniai Laivai Filipinų Priekplaukose, Skelbia Japonų Daviniai

SAN FRANCISCO, Cal., spal. 19.—Tokyo radijas skelbia "imperiališką pranešimą", jog Amerikos laivai bandė išsodinti armijos į Leyte salą, centralinė Filipinų dalyj. Pranešimas sako, "Leyte, kar priešas bando išsikelti, yra tarp Mindanao ir Luzon salų."

Tos salos yra ties vidurių. Japono taipgi pranešė, jog Amerikos karinės jėgos padarė invaziją Suluan saloj, irgi centralinė Filipinų srityj.

Anglų Bomberiai Smogė Du Vokietijos Miestus

LONDONAS, spal. 19.—Anglijos "uodai" bomberiai atbako Hamberg ir Mannheim, vokiečių industrinius centrus. Ke'li kiti punktai taipgi bombarduoti. Mannheim yra ir svarbus prastymo centras.

Is atakų neįgyžo tik vienas bomberis.

ANGLIJOJ GIMIMAI PADIDĖJO, MIRIMAI SUMAŽĖJO

LONDONAS. — Anglijoj gimimų sumažėjo, mirimų padidėjo. Mirimai kiek sumažėjo.

NACIAI NETEKO 138 Savo Armijos Generolų

LONDONAS, spal. 19.—Berlyno radijas skelbia, jog Vokietijos armija jau netekus šiame kare 138 generolų užmuštais, o daugelis nelaisvėn suimti.

Anglų Karo Laivas Užėmė Salą prie Graikijos

ROMA, spal. 19.—Nacių armijos garnizonas, ant Santorio salos, Kremda įtro, 70 mylių nuo Kefo, pasidavė Britanijos kreizeriui Ajax, kuris atplaukė į šios salos portą.

Raketiniai Bomberiai Atakuoja Londoną

LONDONAS. — Per 7 naktis iš eilės nacių raketiniai bomberiai atbako dalį Londono. Padaryta daug nuostolių ir užmušta žmonių.

pietus nuo jų yra didelė Mindanao sala ir daug mažesnių salų, į šiaurę yra Luzon ir kitos salos, taipgi Filipinų sostinė Manila. Užėmimas tų dviejų salų būtų žygis persikėlimo Filipinų pusiau, izoliavimui japonų pietinė Filipinų daly. Japonų pranešimas sako, kad Amerikos karo ir transporto laivai įsigavo į plačią Leyte, kuri yra gerokai į šiaurę nuo Suluan upiame centre Filipinų. Amerikos karinės jėgos čia atplaukė su daug orlaivių, kuriuos atgabeno Rktvūvesniai. Filipinų salos, su apie 16,000,000 gyventojų, japonų užimtos 1941 metais. Pirminius užimta Luzon. Atakos pradėta gruodžio 7, laike Pearl Harbor atėkos, bet armija išsodinti į Luzon pora dienų vėliau. Manila tačiau pateko japonams tik sausio 2, 1942 metais. Gen. MacArthur prasiklino iš Filipinų balandžio 18. Corregidor tvirtovės pasidavė tik gegužės 6, ty metų. URIGANAS SMOGĖ FLORIDOS PAKRASTĮ TAMPA, Fla.—Nuožmūs uriganas pradžė čionai per derliaus centralinės Floridos citų laukus pridarydamas daug nuostolių. Britanija Pasirošus Prinazinti De Gaulle Valdžią LONDONAS, spal. 19.—Britanijos vyriausybė jau pasirošus pripažinti DeGaulle valdžią laikinąja Prancūzijos valdžia, kaip tai padarė Sovietų Sąjunga. Gen. Eisenhower, sakoma, tuojau perduos didelį išlaisvintą Prancūzijos teritoriją valdyti civilie valdžiai. Pasmerkė Miriop Redaktorių Nacių Propagandistų PARYŽIUS. — Jacques Prebost, buvęs "Matin Charentais" redaktorius, pasmerkėtas miriop kaip nacių propagandistas. George Suarez, rašytojas, bus tuojau teisiamas, taipgi ir Stephanie Lezanne, buvęs "Le Matin" redaktorius. Naciai Pabėgė iš Thebes, Graikijoj LONDONAS. — Vokiečių karo komanda skelbia, jog jų armija pabėgė iš miesto Thebes, 32 mylios nuo Atėnų, Graikijoj. LONDONAS. — Eksploduavus Amerikos bomberiu Liberator, iškiliuam 6,000 pėdų aukščio, 24 laikinai užmušti. Krisdamas žemyn bomberis sulūžė į tris dalis.

"VILNIS"

(THE SURGE)
LITHUANIAN PEOPLE'S DAILY
Published daily except Sunday and on every Thursday together with the regular editor is included an English Section, by the Workers Publishing Association, Inc.

Advertising rates on application
3118 South Halsted Street, Chicago 8, Ill.
PHONE, VICTORY 7322-7323

Entered as second class matter September 23, 1926, at Post Office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Susitarė

Churchillio misija Maskvon duos gerus rezultatus. Frederick Kuh, Chicago Sun korespondentas Londone, rašo, jog jau susitarta Balkanų klausimu. Patikimi diplomatiniai šaltiniai sako, jog Sovietų Sąjunga neturi siekių pėsti savo įtakę Viduržemio jūros srityje, ar bile kur kitur, kur nereikalinga jos saugumui ir taikos išlaikymui.

Britanijos premieras gį pilnai sutikęs, kad Rumunija, Vengrija ir kitos Balkanų šalys turi būti draugiškos Sovietų Sąjungai. Suprantama, jeigu Balkanų šalys, tai jau labiau Lenkija ir Čekoslovakija.

Iš to galima daryti išvadą, kad nežūrint kaip baigsis Mikolajczyko derybos su Lublino komitetu, Lenkijos būsima valdžia turės būti draugiška, prielanki Sovietų Sąjungai. Kas dėl Čekų, jie ir taip draugiški.

Sis susitarimas, jei teisingai paduotas, taipgi patvirtina, kad tie lietuvių elementai, kurie tikėjosi ir kalbėjo, kad Britanija ir Amerika padės jiems Lietuvos valdžią pasimti, netik kitus apgauliojo, bet ir patys save. Tiesiog idiotiška manyti, kad Lietuvice būtų galima antisovietinė valdžia, kuomet net Balkanuose ir Lenkijoje tokios valdžios neįmanoma.

Jei Lietuva ir nebūtų dalimi didžios SSSR vistic ten negalėtų būti tokia valdžia" kokios nori lietuvių smetonininkai ir tarybininkai.

Kuh informacija veikiausia bus tikra, nes nuvykus Churchillii Maskvon stambiausias britų dienraštis Londone Times kaip ir siūlė pripažinti faktą "itakos sferų" ir kalbėjo apie toką "sferų" pasidalinimą, kaip p. Kuh rašo.

Rodos, kitaip ir neįmanoma. Toleravimas anti-sovietinių valdžių savo pašonėje prisidėjo prie Hitlerio agresijos ir naujo karo. Tas turi būti panaikinta ateityje.

Sovietų Sąjunga stengsis, kad tokie dalykai nepasikartotų.

Dewey Apie Tarptautinę Politiką

Republikonų kandidatas Dewey pasakė prakalbą apie tarptautinę politiką. Jis manė daugiausia prisigaudęs balsų smerkdamas Roosevelto užsieninę politiką ir klasingai mesdamas priekaištą būk prezidentas slapta ir pats vienas ta politiką veda. Dewey jau nekartą pasižymėjo faktų iškraipymu. Daugiausia neteiseningų minčių jis paskleidė savo nevykusioje prakalboje.

Reikia pradėti nuo to, ant ko Dewey užbaigė. Jis sako, kad mūsų tarptautinė politika turi remtis ant šios šalies žmonių vienybės ir ant Jungtinių Tautų vienybės. O Jungtinių Tautų vieningą veikimą kaip tik ir išbudavojo Roosevelto tarptautinė politika, kuriai visą laiką kenkė republikonų partijos viršūnės, kurių kandidatu yra p. Dewey.

Kiek liečia šios šalies žmonių vienybę, tai galima pradėti nuo kareivių balsavimo. Kas jeigu ne republikonai kongrese nepraleido labai teisingų pasiūlymų kareiviams balsuoti ant federalio baloto. Čia iki pat apačiai suardė republikonai tautinę vienybę.

Kitas šios šalies vienybės ardympo punktas, tai puldinėjimas CIO Politinės Veiklos komiteto ir atakavimas to komiteto pirmininko Hillmano.

Dewey savo prakalbos nuolatos atakuoja komunistus ir visus pažangius žmones, kuriuos jis vadina "fellow travelers." Matyti Dewey mano tautinę vienybę pas jį yra vienybė reakcininkų, ban-

kininkų kurie dažnai puola šios šalies darbininkus. Tokia reakcininkų vienybė kaip tik ir yra tautos skaldymas, ir tame skaldyme Dewey yra čempionas.

Priekaišioti prezidentui, kad jis veda slapta ir tik jis pats vienas tarptautinę politiką yra pikta neteisybė.

Priekaišiojimas Rooseveltui esamų sunkumų Italijoje, Francūzijoje; priekaišiojimas Rumunijos ir Lenkijos klausimu, kaip ir priekaišiojimas nepasakelbimo kaip bus tvarkoma okupuota Vokietija yra daugiau niekas kaip tik norėjimas pasimedžioti balsų.

Dewey dar kartą parodė kas būtų jeigu jis būtų išrinktas prezidentu: tuomet būtų sugriauta šios šalies tautinė vienybė ir vienybė Jungtinių Tautų.

"Biologinis Karas"

Andre Michalopolulus, buvęs Graikijos informacijų ministeris, kalbėdamas Užsienio Reikalų Tarybos mitingė, Chicagoje, sakė, kad naciai jau žino, jog jie karą pralaimės ir dabar jie veda "biologinį karą," kad tuo būdu pasiruošti naujam karui ir pasaulio apvaldymui.

Biologiniu karu Michalopolulus vadina alkinimą Europos žmonių. Jis sako, naciai nori badu marinti visas tautas, kur tik jie gali ir nusilpninti žmones, kad po karui jie galėtų vėl iškilti ir pasiruošti naujam karui.

Graikijoje naciai numarino badu ir išžudė 900,000 žmonių, sakė jis.

Kaip naujus nacių planus išsardytis? Tam būtina reikalinga kooperavimas su Sovietų Sąjunga. Amerika turi kooperuotis su Britanija ir Sovietų Sąjunga, tas būtina.

Tiems Amerikos žmonėms, kurie bijo SSSR, Michalopolulus sakė:

"Ar jūs taip mažai pasitikite savo institucijomis, kad Rusija gali jums kludyti? Rusija reikalinga pagelbos po taip jos sugriovimo šiame kare."

Atakos ant Sovietų Sąjungos pagelbi naciams jų naujuose planuose ir didina pavojų demokratijoms. Be SSSR taikos po karui agresijos nebus galima sulaukyti. Reikia turėti tai omeny ir daryti viskas, kad juo didesnis kooperavimas būtų tarp Amerikos ir SSSR.

Gerojon Pusėn

Londonan atskrydo Slovakijos atstovai tartis su čekais. Jie sako, Slovakija nenori atsiskirti nuo Čekijos. Jie stoja už vieną respubliką—čekų, rutenų ir slovakų.

Tie elementai, kurie bėrnauja Hitleriui ir sudarė "nepriklausomą" Slovakiją neturi daugumos žmonių pritarimo. Jiems taipgi artinasi galas.

Svarbu pastebėti, kad slovakų delegacija susidaro iš konservatyvaus karininko, liberalo ir komunisto žurnalisto. Tai gi, jie atstovauja visas slovakų sroves, visus sluoksnius.

Idomu ir tas, kad Slovakijoje, kaip ir kitose tautos bendran veiklėman įeina ir komunistai, ir sutartinai su kitais veiklia.

Pas slovakus pasireiškia tautinė vienybė. Konservatyvūs žmonės veikia šale komunistų.

Tai dar kartą pasitvirtina, kad Europoje po karo veik visose valdžiose bus komunistų, kad Europos žmonės gavo karčią lekciją, jog diskriminavimas komunistų, kova prieš juos, padėjo tik agresoriams, padėjo fašizmui įsigalėti.

Tai klaida po karo nebus kartojama. Jau dabar demokratiškesni žmonės, visi fašizmo prieštai nuo to atsikrato.

SIUO TARPU eina vaju Community and War Fundo, kuris šelpia karo nualinčių šalių žmones, taipgi padeda mūsų armijai ir abelnai rūpinasi žmonėmis, reikalingais pašalpos. Kiekvieno pareigai paremti šis fondas, nes jis atlieka svarbų, kilnų darbą.

KAIP visokiuose kitokiuose darbuose, taip ir dabar einamam dienraščiui "Vilnis" vajuje, tie turi geriausias pasekmes, kurie anksčiausia pradeda darbuotis.

Francūzijoje

MASIŲ SĄJUDIS UŽ LIAUDIES VALDŽIĄ IR DEGAULLE

Jau beveik visa Francūzija apvalyta nuo nacių ir jų agentų—Vichy valdžios, Požeminis sąjūdis, partizanai, atliko didelį darbą greitame nacių sutruškinime.

Tačiau prieš nugalėjimas ginkluotoje kovoje vienas dalykas, o valdžios suorganizavimas, vidurinis susitvarkymas, kad tas priešas nepakeltų ir vėl galvos, yra kitas ir sunkus dalykas, reikalaujantis atsargaus, įtempto darbo.

Šiandien Francūzijoje padėtis nenustatėvisi. Apaciėje, masėse yra galingsas sąjūdis ir tas sąjūdis reikią pagedavimą, kad sudarytų liaudies valdžią.

Prieš karą Francūzijoje buvo viršaus 5,000,000 Darbo Konfederacijos narių. Darbo unijose labai daug turėjo įtakos komunistai, paskui kairėsnis socialistai, kurie vokiečių okupacijos metu veikė bendrai su komunistais požeminėse unijose. Darbininkija, inteligentija ir valstiečiai buvo strėnkaulis požeminio judėjimo, o komunistai su kairaisiais socialistais vyrakis prieš nacių ir jų klapčikus—Lavalio ir Petaino valdžią.

Kiek komunistai turėjo įtakos miniose ir kokį vaidmenį jie lošė Paryžiaus ir visose Francūzijos išlaisvinimo, iš amerikietiš laikraštinių Helen Kirkpatrick patiekto davinio matome:

"Šiandien Paryžius iš 20 distriktų 18-koj distriktų majorais yra komunistai."

Toliau ji pažymi, kad partizanai, kurie veikė prieš nacių Paryžiuje ir juos sutruškino, dabar yra ginkluoti būriai, kaip ir naminė milicija.

Daugiau negu mėnesis atgal, minėta amerikietė laikraštininkė rašė korespondenciją, kurioje baiminosi, kad gali kilti Francūzijoje pilietinis karas, gali pasilietti bereikalingai daug žmonių krauju. Ji dabar prisimena apie aną savo korespondenciją ir sako, jog tokio pavojaus nėra šiandien, bet padėtis nenustatėvisi, vadinama anarchiška padėtimi.

Korespondentė mano, kad prie padėties neaiškumo prisideda atidėlojimas De Gaulle pripažinti kaipo laikinoms valdžios galva. Kiti, dešinėje elementai būk net barginasi, kad kai nėra centralinės valdžios, tai tuo naudojasi kairioji srovė ir įsigaua daug jėgos. Toj padėtyj ji mato Paryžiuje.

Kitas, tuo francūzai esą nepatenkinti, tai neleidimas Francūzų Tautinio Išlaisvinimo Komiteto nariams grįžti į Francūziją iš Alžyro.

Ji savo korespondencijoje kaltina Amerikos Valstybės Departamentą, kam pasakybė šios šalies reikalus Francūzijoje atstovauti Jefferson Caffery, kuris yra artimas draugas H. F. Matthews, kuris tvarko Europos reikalų diviziją ir skaitomas Vichy

MICHIGANO ŪKININKAI GRAŽAI PARĖMĖ LIETUVOS LIAUDI

Turėjome Puikų Dailės Programą.

Scottville, Mich. — LLD 218 kp. surengė puikų balių su programu spalio 8 d., Lietuvių Ūkininkų svėtainėje. Parengimas visapusiai pavyko. Ir kas pagirtiniausia, tai kad šiame parengime visų pažiūrų lietuviai dalyvavo.

Parengimas buvo rengtas dėl sukėlimo paramos Lietuvos žmonėms, kurie tiek daug nukentėjo nuo karo. Pagirtina Lietuvių Ūkininkų svėtainės komitetas, kad veltui davė svėtainę dėl šio didelio ir svarbaus reikalo. Dėkui visų rūpestingumui ir duosnumui, nuo šio parengimo ir įskaitant sudėtas aukas, liks apie \$100 dėl nupirkimo drabužių dėl Lietuvos žmonių.

- Aukų surinkta \$49.50.
Aukurojų vardai:
F. Zukas \$5.00
L. Stakenas 5.00
A. Vilis 6.00
J. Zasetis 1.00
Olse Serves 1.00
J. Krįstuliak 1.00
S. Bleiford 5.00
P. Šiškus 1.00
J. Maliackas 1.00
F. Maliackas 1.00
J. Babliuskas 1.00
A. Ruzevičius 2.00
J. Miškinis 2.25
M. Langevičius 1.00
K. Glemža 1.00
J. Svelnis 1.00
J. Zemaitis 50
J. Chesna 50
J. Genelis 1.00
F. Martincek 1.50
Mrs. Kavaliuskas 25
Chas. Glemža 1.00
O. Krįstuliak 1.00
F. Martinec 25
Wm. Stakenas 1.00
O. Stakenas 1.00
M. Lagunec 1.00
M. Lang 1.00
O. Lapėnienė 1.00
J. Gimbutienė 50
M. Šiškus 2.00
M. Stakenienė 5.00
J. Tautis 700
S. Kelenė 1.00
J. Baulis 1.60
W. Galvidis 1.00
Smulkų 5

Turėjome Gražų ir Idomų Programą.

Praeityje pas mus buvo įsigyvenusi mintis, kad pas mus nėra iš ko sudaryti geros programos. Jei rengdavome parengimus, bandydavome gauti programistus iš kity kaulių, o jei tas nepavykdavo, neturėdavome programą.

Sis naujas išbandymas gerai pasisekė ir sukėlė daug pasitenkinimo pas visus dalyvius. Kad daugiausia prisidėjo prie surengimo programo, tai O. Lapėnienė.

Dabar biskį apie artistus, kurie gana puikiai pasirodė. Čia buvo atvaizduota, kaip senmergė pasirinko sau vyrą. Senmergės rolėje buvo O. Lapėnienė, o vaikinai buvo: J. Miškinis, F. Zukas, K. Glemža. Mūsų senmergė tikrai visų pripuokino.

O. Lapėnienė su penkiois mergaitėmis deklamavo tam tikras eiles, vėliau ji ir

visos mergaitės deklamavo atsikvair. Šios mergaitės deklamavo: Veronika Maleckaitė, Lilian Glemžaitė, Lilian Tauciūtė, Adela Lapėnaitė, Dijana Lapėnaitė. J. Krįstuliak paskambino balalaika ir sudainavo rusiškai. Publikai labai patiko jo skambinimas ir išsaukė net per kelis kartus.

Man labiausiai patiko tai, kad mūsų jaunuoliai dalyvavo programoje. Garbė motinoms, kas jos rūpinasi, jog jaunimas susijodamųtų meno šaka.

Negalima nepažymėti tai, kad O. Lapėnienė nevien tik programą rūpinosi, bet ir daugiausiai pardavė tiketų. Ji viena pardavė 37 tiketus, kuomet mes visi vos tiek pardavėme. Šiaip ar taip turime prisipažinti, kad mums biskį sarmata, kad permažai dirbome.

Programo užbaigoje F. Zukas pasakė kalbą. Jis savo kalboje prisiminė apie Lietuvos žmones ir lietuvius raudonarmiečius, kurie taip ištvėringai plekia nacių. Be to, jis pažymėjo, kad yra Amerikoj tokių lietuvių, kurie drįsta vadinti lietuvius raudonarmiečius kvilingais už tai, kam jie plekia nacių. Šie priimti tuos pavadinimus teisėtai, tai tada išdėty, kad ir Amerikos kariai yra kvilingai už tai, kam jie muša nacių.

Suprantama, kad tik nacių agentai gali vadinti Jungtinių Tautų armiją kvilingais, o ne dori, demokratiškai nusistatę žmonės. Trumpai pasakius, mūsų parengimas buvo šimtą nušimčių pasekmingas ir visi dalyviai buvo juom pasitenkine.

Dabar Rengiamės Prie Masinio Mitingo.

I mūsų kolonijai atvyksta viešnia iš Chicago, tai "Vilnis" redakcijos narė Julija Skeberdytė. Ji pasakys mūsų prakalbą svarbiais dienos klausimais.

Nereikia aiškinti, kad J. Skeberdytė dirbdama prie laikraščio plačiai susipažinusi su svarbiais dienos klausimais ir turės daug ką svarbaus pasakyti.

Prakalbos įvyks spalio 28 d., 8 val. vakare, Liet. Ūkininkų svėtainėje.

Prašome visų apielinkės lietuvių dalyvauti ir plačiau patirti apie Lietuvos žmonių padėtį, rinkimų klausimą, karo eigą ir kitus svarbius dienos klausimus.

Lauksime viešnios ir juo daugiausia publikos į kalbamą prakabas.

Vietinis Gyventojas.

Afrikiečiai Atėmė iš Japonų Du Miestus Burmoje

KANDY, spalį 17.—Valakariš Afrikos armija išmūšė japonus iš Arakan ir Mowdok miestelių, stumiant juos vis giliau Burmon.

Anglų artilerija šaudė japonus Bengal įtakos pakraštyje, taipgi japonų artilerija atsisaudė.

MINNEAPOLIS, Minn. — The United Lutheran Church atkėstė savo nusistatymą militarinio mūšto mokymo klausimu. Ji pirmiaus buvo priešiną tam. Dabar nesipriešins. Taip nutarė jos konferencija čionai.

J. Skeberdytė Vyksta Maršrūti

"Vilnius" redakcijos narė Julija Skeberdytė vyksta dviem savaitėm su prakalboms po Michigano valstiją. Šiuo prašome įsitemyti visų kolonijų "Vilnius" skaitytojų ir dalyvauti prakalbose, kur bus surengta.

Spalio 25 d. Muskegan, Mich.

Spalio 26 d. Hart, Mich.

Kalbės 7:30 val. vakare, pas V. Bložienę, Route 2.

Spalio 27 ir 28 dd. Scottville, Mich.

Prakalbos įvyks spalio 28 d., 8 val. vakare, Lietuvių ūkininkų svet.

Spalio 29-30 dd. Grand Rapids, Mich.

Prakalbos įvyks 29 d., rengia Lietuvių Balsuotojų Lyga.

Spalio 31 d. Saginaw, Mich.

Lapkričio 1 d. Pontiac, Mich.

Lapkričio 2-3-4-5 dd. Detroit, Mich.

Apie prakalbų vietą ir laiką teks paskelbti vėliau. Visų prašome tėmyti ir nepraleisti progos neužgirdus kalbėtojos.

Komitetas.

Springfieldietė

M. Lagūnienė

Pasidavė Operacijai

"Vilnius" redakcija gavo liūdną žinią iš Springfieldo nuo M. Lagūnienės. Ji rašo, kad jau tenka išvykti į St. John's ligoninę, kur turės pasiduoti operacijai.

M. Lagūnienė per daug metų dirba pažangiam judėjime ir dažnai rašo į laikraštį.

Iki ji susveiks, netenka bendradarbiuoti ir organizacijose veikti.

Ligoninės antrašas: St. John's Hospital, Room 244, Springfield, Ill.

Linkime geriausio pasisekimo operacijos ir greičiausio pasveikimo nuosirdžiai darbuotojai.

Red.

MILWAUKEE, Wis. — Ča miręs Emil Blatz paliko \$2,048,073 turto. Jis buvo savininkas Blatz alaus bravorų.

SPALIO 29-tą SOKOL HALL ĮVYKS "VILNIUS" RUDENINIS KONCERTAS

Konstancija Stanevičienė ir Anelė Dočkienė

Iki "Vilnius" rudeninio koncerto, kuris įvyks spalio 29 d., Sokol Hall, teliko tik 10 dienų. Programas prasidės 3 v. pp. Programo pildymė dalyvaus daug kartų puikiai pasižymėję gražiu dainavimu Konstancija Stanevičienė ir Anelė Dočkienė.

Programas bus įvairus, dalyvauja daug puikių talentų. Apie kitus programo dalyvius bus kitose dienraščio laidose rašyta, o šia proga prašome visų vilniečių, visų geros valios žmonių, išanksto platinti koncerto tikietus. Kvietisly.

Viešnia iš Trenton, N. J.

Mrs. Frances Lawrence Pasiliks iki "Vilnius" koncerto

Netikėtai WGES stotyje teko susipažinti su ciceriečių Staškų duktere, Frances Lawrence, atvykusią į Cicerą pas savo tėvus.

Mrs. Lawrence atvyko į WGES stotį pasiklausti Ciceroto Moterų Chora dainuotojų Kultūros ir Meno Radio valandoj. Jos motina dainuoja tame chore. Kartu su Mrs. Lawrence buvo jos keturių metų sūnelis.

Labai malonu buvo pasikalbėti su čia gimia lietuvaitė, su kuria taip inteligentiškai galima padiskutuoti bile klausimu. Lietuvių kalbą Mrs. Lawrence gerai vartoja, bet kaip čia gimė, ji daugiau žingeidauja "Vilnius" angliškų skyriumi ir suteikę konstruktyviškos kritikos. Kas labiausia džiūgino, tai kad ji pasižadėjo bendradarbiauti tam skyriui. O pas ją puikių minčių netrūksta.

Viešnia žada dalyvauti "Vilnius" koncerte. "Jei kas tokio nepaprasto neatsitiks kas pašauktu mus grįžti prieš koncertą, būtina pasiliksiu ir dalyvausiu," pareiškė Mrs. Lawrence. A. J.

Cicero Žinios

Nupirko Al Brazio Taverną

Felix Mitchell ir Edward Skadauskas nupirko Al Brazio taverną, kuris randasi Lietuvių Liuosybės name. Dabar aukščiau paminėti asmenys liko savininkais tos ūžeigos.

Al Brazis ir jo tėvas darė gerą biznį. Bet kaip žinoma Algirdas liko žymus dainininkas, jis dainuoja Civic Opera House, tai laikas neleidžia ir dėl to šį biznį pardavė.

Nauji savininkai labai mandagūs žmonės. Jie turės savo biznio "grand opening" pradžioje lapkričio mėnesio. Apie tai pranešu vėliau. Dabar galima tiek pasakyti, kad Felix ir Edward yra jauni žmonės ir mandagiai patarnauja ūžeigon atsilankiusiems.

M. Butvila.

Daug Maisto Bus Atleista po Karo

Lee Marshall, Karo Maisto Administracijos narys, lankydamasis Chicagoj, pareiškė, jog kaip greit Vokietija bus parbloškta, tai maisto dideli kiekiai bus atleisti civiliam vartojimui. Dabar daug maisto laiko-

ROOSEVELTAS KALBES CHICAGOJ ATEINANČIA SAVAITĖ; MAJORAS WASHINGTONĖ

Major Edward J. Kelly Majoras Kelly

Šios savaitės pradžioje E. J. Kelly buvo sukviestas veikėjus, kurie stoja už Rooseveltą išrinkimą 4-tam terminui, pasitarti apie surengimą masinio mitingo Rooseveltui.

CIO unijos turėjo paėmę Chicago Stadium ir manė rengti mitingą dėl rinkimų vajuos. Tačiau kada pasirodė, kad prezidentas mano atvažiuoti į Chicago ir čia pasakyti prakalbą, CIO Politinės Veiklos komitetas atsakė sąle ir prisidėda prie šio masinio mitingo, kuris yra rengiamas Rooseveltui.

Majoras Kelly išvyko į Washingtoną dėl civilės orlaivininkystės reikalų, bet manoma, kad jis matysis su prezidentu ir pasikalbės kokia jam parankesnė diena atvykti Chicago.

Kokią dieną atvyks Prezidentas kalbėti Chicago, tikrai nežinoma, bet manoma, jog spalį 28-tą. Mitingame įvyks Soldier Field je bus graži diena. Bet jei lytų, tai masinis mitingas įvyks Chicago Stadiume.

Minėtame veikėjų susirinkime dalyvavo atstovai nuo CIO ir nuo ADF, kaip ir atstovai nuo įvairių tautybių. Įvairių tautybių veikėjai bu-

vo raginami sudaryti bendrus komitetus ir darbuotis, kad mitingas puikiai nusi-sektų.

Unijos numato surengti demonstraciją Prezidento pasitikimui jei bus palanki diena.

Netenka abejoti, kad Rooseveltui surengtą masinį mitingą, jei tik bus graži diena, gali susirinkti apie šimtas tūkstančių publiks. Rep.

"Džypai" Tinka Kovai Su Miškų Gaisrais

Washingtonas. — Žemės Okio Departamento Jungtinių Valstijų Miškų Taryba pareiškė, kad po daugelio Armijos bandymų paaiškėjo, jog šalia daugelio kariinių pareigų, armijos džypai įrodė savo sugebėjimus kovoje su miškų gaisrais ir, be abejo, tiks plataus masto naudojimui toje srityje karui pasibaigus.

Bandymų metu džypai atliko tris svarbias pareigas kovoje su miškų gaisrais. Visų pirma, džypais galima pasiekti ir labiausiai neprieinamas vietas. Antra, jų pagalba galima traukti ketvirčio tono sunkumo trileris su sunkiomis pumpomis ir kitais gaisrai malšinti įrankiais. Bet tai dar ne viskas. Patį džypą galima paversti lengvu, ugnį malšančiu vežimu, pritačius prie jo 40 galionų ugnies gesinimo įtaisą.

(OWD).

DIE NRASČIO 'VILNIUS' Koncertas

SPALIO-OCT. 29 Sokol Hall

2343 So. Kedzie
Chicago, Ill.

Jūsų Maldos
Yra
Mirusiams
Jūsų Gėles
YRA SIUNCIAMOS
I SERMENIS
SURAMINIMUI TŲ,
KURIE TEBEGYVENA

Juozas ir Prudencija RACHUNAI

Naujoj Vietoj
2656 W. 69th Street
GOLD COAST INN
Tel. REPUBLIC 8879

Tel. Virginia 9493 Moterim Sereodomis

PAULINA

Russian-Turkish Baths

SOUTH SIDES NAUJAUSIA PIRTIS

DUODAM ELEKTROS TRYPTAMUS, ULTRA VIOLET SUNSHINE IR INFRA-RED LIGHT RADIATIONS, NETVARKŲ KRAUJO CIRCULAVIMA, REUMATISKA SKAUSMA, LUMBAGO, SALTJ, PARALIZIŲ—SALINA NAUDOJIMAS ELEKTROS IR HYDRO-THERAPEUTIC TRYPTIMATAI

1657 W. 45th St., Kampas S. Paulina St.
A. F. CZESNA, Savininkas

ATNAUJINKIT SAVO SENUJ RAKANDUS

PADAROME KAI NAUJUS
25% Nuolaida ant visų prieš karą padirbtų daiktų

Mūsų pačių padirbtai pralinę sėlis su springomis, arba juos senas sėlis ar matrasas perdirbtas ir padarytas taip kaip naujas. Ant visko sutapsysite 25 nuolaidas — FEBRUARY IR MARCH

Telefonas SEELEY 8760

ROOSEVELT FURNITURE COMPANY

2310 W. ROOSEVELT ROAD

RAKSON'S TAVERN

3212 SO. HALSTED STREET
Victory 7692

Nauja, Smagi UŽEIGA

BRIDGEPORTCIAMS

Kahados Elms, Vynai, Degtinės ir Likeriai. Atsilankę pasitenkinti mūsų patarnavimu.

Ign. Ragažinskas, sav.

Nauja Užeiga Bridgeporte

Tel. Victory 5736

GRABER TAVERN

535 W. 32nd St.

Geriausias Alus, Vynas, Degtinės ir Kiti Gėrimai.
J. & J. GRABER, Sav.

Medicinos Doktorai

Dr. Emily V. Krukas

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4146 Archer Avenue
Ofiso Tel. LaFayette 3210
Res. Tel. Republic 0054
Jeigu Neustalėpė —
Sauk. KEDzie 2868
VALANDOS:
Kasdieną nuo 1 iki 3 Val. Popiet
ir nuo 6 iki 9 Val. Vakarin.
Trečiadienio Vakaris ir Sekmadienis pagal Susitarimą.

Telefonas: YARDs 3146

Dr. V. A. Simkus

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
IR AKINIS PRITAIKO
744 W. 35th Street
Valandos: 11-12; 2 iki 4; vakaris 7-8
Šventadienis tik 2 iki 4
Šventadienis 11-12

Ofiso Telefonas: YARDs 4787
Namų — FRospect 1930

Dr. Strikolis

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 S. Ashland Avenue
Valandos: 2-4 ir nuo 6 iki 8 vakare
Sekmadienis pagal sutartį

Ofiso Telefonas: VILGnia 0036
Namų — BEVry 8244

Dr. T. Dundulis

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 Archer Avenue
Ofiso Valandos: 1-3 ir 6-8-30 p. m.
Trečiadienis pagal sutartį

Phone: YARDs 5921
Residencijos — KENwood 5107

Dr. Bertash

756 West 35th Street
(Kamp. 35th ir S. Halsted Sts.)
VALANDOS: nuo 1 iki 3 ir 6-30 iki 8-30 vakaro. Trečiadienis ir Šeštadienis nuo 1 iki 3-ju popiet.
Itez. 4910 S. Michigan Blvd.

Phone: GROvehill 3111

Dr. A. K. Butko

LIEUVIS
KOJŲ SPECIALISTAS
7214 S. Ashland Avenue
OFISO VALANDOS:
Nuo 9 ryto iki 9 vakaro

Telefonas: YARDs 2246

Dr. C. Z. Vėžis

DENTISTAS
4645 S. Ashland Avenue
(Arti 47th Street)
V. A. L. A. N. D. O. S.
9 ryto iki 8 vak. Trečiadienį susitarus

Dr. Marjan S. Swiont

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4204 Archer Ave.
VALANDOS
Nuo 1 iki 4 po pietų
Nuo 7 iki 9 vakaro
Residencijos PORTSMOUTH 6616
Ofiso LaFayette 6868

Dr. J. S. O'Connell

DENTISTAS
125 S. State St., DEA. 2609
6250 S. Halsted St., WEN. 7048
4635 N. Broadway, LON. 7179
4111 W. Madison St., KED. 4032
4214 S. Cottage Grove Ave., EAL. 3463
Ant ilmokeičių, jeigu norima.

Dr. G. SERNER

LIEUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas

Tel. Yards 1823
Pritaiko Akinius
Kreivas Akis /
Ištaso

Ofisas ir Akinių Dirbtovė
3401 SO. HALSTED ST.
Kampas 3445 St.
Valandos nuo 10 iki 4, nuo 6 iki 8
Nedėlio pagal sutartį.

Dr. KARL NURKAT

(NURKAITIS)

Pritaiko atskomai
akinius už prieinamą
kainą ir ant lengvą
išmokėjimą.

CALumet 4591
3241 S. Halsted Street
RAKANDŲ KRAUTUVE

EXTRA! EXTRA!
Permainytas Vardas Ir Adresas

MONARCH LIQUOR

Lietuviškas Žydukas
5259 S. Halsted Street
Phone Yards 6054

PATENKINKIM JŲ TROŠKIMA

Amerikos Lietuviai trokšta žinių apie savuosius išlaisvintoj Lietuvoj. Nesigalėkime aprūpinti jų žiniomis, kurios telpa kasdien "Vilnyje."

"Vilnius" 25-kių metų sukakties proga užrašykime dienraštį kaip dovaną savo pažystantiems ar giminėms, kurie dar jos nėra skaitė.

"Vilnius" kaina (iki Naujų metų pasilieka ta pati) metams \$6.00, pusei metų \$3.25.

Chicagoje (kur reikia lipdyt stampas) metams \$8.00, pusei metų \$4.25.

Išpildę žemiaus telpiančią blanką prisiųskite "Vilniai" su nauja prenumerata.

Čia randate \$..... už "Vilnius" naują skaitytoją ir prašu siuntinėti dienraštį šiuo adresu.

Vardas .....

Adresas .....

Micetas .....

"VILNIS"

3116 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.

CICERO LIETUVIŲ LIUOSYBĖS SALĖS "GRAND OPENING" SPALIO 21-22

Programo Pildyme Dalyvaus Trys Choram ir Daug Kitų Dainininkų: Solistų ir Duetų

"Grand Opening" išpuoštoji Liuosybės salė prasidės šeštadienį, spalio 21 d. ir baigsis sekmadienį, spalio 22 d.

Šeštadienį iškilimė išpuoštos salės atidarymas prasidės 6:00 val. vakaro ir tęsis iki vėlumos. Programos sudėsis iš dainų chorų, solo dainų ir puikios M. Batučio orkestro šokiams. Mūsų jaunuoliai broliai Shumakeriai

LKM CHORO VEIKLA

Spalio 18 d. Lietuvių Auditorijoje įvyko LKM Choro pamokos. Sugrįžto prie choro dainuoti Lillian Sherman ir prižadėjo naują dainininkę atsivesti, Josephine Dausing.

Choro mokytoja Anna Petrušienė galutinai chorą prirėngė dainavimui spalio 22 d. Cicero Liuosybės salės "Grand Opening" iškilimėje.

Reikia pažymėti, kad Kanklių choras labai smarkiai rengiasi prie "Vilnius" koncerto, kuris įvyks spalio 29 d., Sokol Hall.

Be to, į Kanklių choro pamokas atėjo Povilas Stogis ir prašė kanklių vyrų, kad prisidėtų prie sudainavimo kavalko iš operos "Aida" — "Vilnius" koncerte.

Tas programo kavalkas, kurį prirėngia Stogis, bene bus gražiausias. Kankliečiai sutiko jam pagelbėti ir puikiai pasirodė "Vilnius" koncerte.

Kankliečiai artistai lanko pamokas ir rengiasi prie suvaidinimo "Piršlybos". Vaidinimas įvyks lapkričio 5-tą Lietuvių Auditorijoje.

Apart visko, LKM Choras rengiasi prie savo jubiliejinio koncerto. Tai bus 25 metų paminėjimas, kaip Kanklių Choras gyvuoja. Jubiliejinis koncertas įvyks lapkričio 26 d. Lietuvių Auditorijoje.

Kankliečiai rengiasi nusitraukti naują atvaizdą. Atvaizdo traukimas įvyks spalio 29 d., 1:00 val. popiet.

Sekančios choro pamokos, spalio 24 d., visų pareiga dalyvauti ir būti laiku 8:00 val. vakaro, Lietuvių Auditorijoje.

Bendokaitis.

dalyvaus programė, Ferdinandas Hainis grieš akordijoną, o jo sesutės Harriet ir Joyce šoks klasiškus šokius.

Sekmadienį, spalio 22 d. bus skirtingas programos. Bus suložta "Vos Neapsivedė." Kita dalis programos susidės iš dainų. Dainuos LKM Choras ir Cicero Moterų Choras.

D. Yuden, Choru mokytoja

Ižanga į iškilimę kiekvieną vakarą atskirai tik 60c.

Lietuvių Liuosybės salė yra plačiai žinoma ne tik Cicero lietuvių visuomenei, bet visai Chicagos lietuvių visuomenei. Daugelis Chicagos lietuvių organizacijų rengia savo pramogas.

Lietuvių Liuosybės Namu Bendrove valdo klubai ir draugijos, kurios turi pirkė šėrus, ir asmenys, kurie turi pirkė šėrus.

Tad nepamirškite Cicero Lietuvių Liuosybės namo salės iškilimės, kuri vyks per dvi dienas, spalio 21 ir 22 dd. Kviečia Bendrovei Direkcija.

Samuel Levin Atsiskaiciai Darbininkus

Amalgameitų unijos Chicagos tarybos galva, Samuel Levin atsiskaiciai darbininkus. Jis sako, karas dar nepasibaigė. Tai turi kiekvienas žinoti ir stengtis savo darbe padaryti kiek galint daugiau darbo.

Karo įmonių darbininkai privalo pasilikti savo vietose, sakė suvėjų unijos pareigūnas.

Jis ragina tuos darbininkus, kurie neturi darbu bei kurie užsiima nesvarbiomis pareigomis, kad eitų į karą įmones ir užpildytų tą spragą, kuri yra pasidarčius — reikia karo įmonėms 20,000 naujų darbininkų.

Ant. Garšinskas Gražiai Pasirodė Amerikoniskoj Scenoj

Jis Dalyvavo Lošime Steinbecko Veikalo "Of Man and Mice"

A. Garšinskas

Pasklėbęs Chicagos lietuvių tarpe savo šauniu vaidinimu Antanas Garšinskas turėjo rolę John Steinbeck veikalo "Of Man and Mice" perstatyme.

Vaidinimas įvyko perėita sekmdienį 8th st. teatre. Joan Vallerie ir Tony Guyer (Antanas Garšinskas) vaidino roles veikalo svarbiausioje scenoje.

Teatro kritikai labai gerai atsiliepė apie Antano vaidinimą. Žinoma buvo ir kritikos, bet konstruktyvės kritikos.

Sitas A. Garšinsko pasirodymas amerikoniškoj scenoj buvo pirmutinis ir manau, kad bus ne paskutinis. Jis turi labai daug artistiško gabumų.

Chicagos lietuviai visuomet geriausi Antano pasirodymu scenoje nežiūrint kokią rolę jis paimtų.

Linkiu, broli Antanai, tau geriausio pasisekimo progresuoti scenos dailėje. F.

Rusų Karo Pagelbos Drapanų Rinkliava Bus Lapkričio 26-tą

Morris Lewis praneša, kad Rusų Karo Pagelbos drapanų rinkliavas savaitė bus pabaigoje lapkričio ir pradžioje gruodžio.

Nukelti teko, sako Lewis, kadangi lapkričio mėnesį bus karo paskolos vėjus. Rinkliava prasidės lapkričio 26 d. ir tęsis per visą savaitę iki gruodžio 3-čios.

Russian War Relief komitetas prašo, kad visi punktai, kurie veiks iki šiol, jog pasistengtų visas drapanas persiųsti į sandėlį, kur būtų ralinama sutaisyti, supakuoti ir išsiūsti. Kai ateis rinkliava, kad punktuose būtų vietos priimti naujai aukamos drapanas.

Taipgi Morris Lewis primena, jog nereikėtų aukoti drapanų, kurios suplyštos ir labai susinešiosios. Viena, kad nėra daug darbininkų sudraskytas drapanas sutaisyti, antra, susinešiosias neužsimoka siūsti, nes jau jos nustojusios nešiojamos vertės.

Komitetas ragina visus skyrus pasirodėti rinkliavai ir per visą savaitę stengtis

Jau Sukelta Viršaus Puse Karo Fondo Kvotos

J Karo Fondą iki pereinoto ketvirtadienio buvo sukelta \$6,655,827. Tai 51 nuosimtis užsidėtos kvotos.

Viso reikės sukelti \$12,980,000.

Nuo Armour and Co. darbininkų ir administracijos į Karo Fondą atėjo \$120,000. Daugelis lietuvių organizacijų aukojo ir kitos dar aukos. Visi turi prisidėti prie Bendromenės ir Karo Fondo sukėlimo. Iš to fondo pinigai bus skirstomi šio miesto labdaringsoms įstaigoms. Paskui karių pagelbai. Tuomet dalis pinigų eis į Karo Fondą ir iš ten skirs pinigų įvairių šalių šelpimo fondams.

Fondo rinkliava numatyta užbaigti lapkričio 11 d.

Sulaikė Streiką Pressed Steel Imonėje

Buvo išstoję darbininkai streiką Pressed Steel Car Co. CIO unija dėjo pastangas, kad streiką užbaigti. Darbininkai, kurie priklauso prie Automobilių Darbininkų Unijos, sutiko ir gryžo darban.

Kilusius skirtumus tarpe įmonės savininkų ir darbininkų, tarpininkaujant Karo Tarybai, derybų keliu bandys išsilygtinti.

Drop Forgers and Helpers (ADF) unijos nariai norėjo išieiti į streiką Pettibone-Mulliken Corp. Darbininkai paklausė unijos nestreikuoti ir derybų keliu kilusių imsis išspresti.

Orlaiviai Daug Pagelbėjo Sužeistiesiems

Armijos aviacija medikaliame patarnavime sulošė svarbų vaidmenį gyvybių gelbėjime, sako majoras David Grant. Nuo karo pradžios orlaiviai pervežta sužeistų ir sergančių 426,000 karių.

Iš 100,000 orlaiviais vežtų tik septyni mirė kelionėje.

Orlaiviais perkėlė į ligonines sužeistus karius, kurie orlaiviu gauti medikalių ir chirurgišką patarnavimą koks tik šiandien mokslui yra galimas, sako minėtas karininkas, ir tuomi buvo žymiai sumažinta mirtingumas.

Vien iš Francūzijos 50,000 buvo pervežta orlaiviais į ligonines Anglijon.

Nauja Ugniagesių Stotis

Miestas paskyrė \$30,000 nupirkti naują suosavybę, 412 S. Wells st., pastatymui naujos stoties ugniagesiams.

Sena stotis, kuri buvo 212 W. Lomax st., netikus, neat-sako šių dienų ugniagesių įrengimams. Todėl buvo nupirktą naują vietą kur bus įrengta moderniška gaisrininkų stotis.

kiek galint daugiau drapanų surinkti dėl Sovietų Sąjungos žmonių, nukentėjusių nuo karo.

Miesto Tarybos Naujas Žingsnis Nusavimimui Transportacijos

Miesto Taryboj aldermanas Quinn pasiūlė priimti jo rekomendaciją. Ta rekomendacija, tai bandyti nupirkti Elevatorių įmones—Chicago Rapid Transit Co. ir Chicago Motor Coach Co.

Quinn sako, jei gatvėkarių kompanijos nori eiti su miesto žmonių pagėdavimu, tai gali paduoti savo įmones. O jei nenori paduoti, tai lai stoja į kompeticiją su miestu.

Aldermanas Quinn yra transportacijos komisijos pirmininku. Jis sako, kad miestas nupirktų elevatorių įmones ir busi sistema gali žymiai pagerinti transportaciją. O jei gatvėkarių kompanijos skolininkai mano, kad jie išlaikys kompeticiją, tai lai pabando.

Keturi Lietuviai Sužeisti Karo Veiksmuose

Karo departamentas paskelbė sužeistų jūreivių ir kareivių pavardes. Paskelbtų pavardžių tarpe yra kele tas lietuviškų pavardžių.

Pfc. Danielius Usalis yra sužeistas. Jis tarnavo laivyne. Jo tėvas, Petras Usalis, gyvena 4509 West End ave.

Korporalas Paul Bukantis yra sužeistas. Jo motina, Minica Bukantis, gyvena 907 W. 20th st.

Jurasz Theodore (karys) sužeistas. Jo motina gyvena 877 N. Mozart st.

Saržentas Stanley Tamulinas yra sužeistas. Jo žmona gyvena 1424 So. 50th Ct., Cicero.

Labai Svarbi Aviacijos Konferencija Chicagoj

Lapkričio 1-mą Chicagoj įvyks aviacijos konferencija. Yra užkviesta 50 šalių atsiūsti savo atstovus pasitarti dėl pokarinio aviacijos veikimo.

Amerikos Civil Aeronautics Board nori gauti iš kitų šalių, savo orlaiviams bazes. Savaimė aišku, jog šioji šalis turės duoti ir savo žemėje vietos dėl kitų šalių orlaivių.

Britanijos oro kelių pareigūnai jau išsireiškė, kad turėtų būti sudaryta taryba, kuri turėtų teisę nusakyti kiek kuri šalis kur turi gauti orlaiviams bazių.

Kiek yra žinių iš Washingtono, tai ši šalis yra kitokios nuomonės. Manoj, jog Sovietų Sąjunga ir Kinija palaikys Amerikos pusę.

Stevens viešbutyje prirėngiama vietos dėl Aviacijos konferencijos. Numatyta paskirti 300 kambarių dėl delegatų.

Po karo orlaiviai žmonių ir prekių pervežimui loš svarbią rolę. Ši konferencija labai svarbi ir laiku Tučtuojaus po karo tūkstanciai orlaivių bus paluosuota nuo karo veiksmų. Juos galės pavartoti žmonių ir prekių pervežimui.

Smerkia America First Committee

Federal Fellowship Club pasmerkę America First Committee. Priimtoje rezoliucijoje aukščiau paminėta organizacija pabrėžia, kad America First Committee savo laikytoje konvencijoje Detroit, Mich., reikalavo žydus ir negrus sterilizuoti (romyti.)

Rezoliucijoj sako: "Kadangi America First Committee savo laikytoje konvencijoje Detroito priimtojo savo platformoje pasisako už sterilizavimą žydų ir negrų."

"Tai mes, Federal Fellowship Club užsirekorduojame, jog smerkiame tokį organizacijos nusistatymą ir kviečiame Chicagos laikraščius padėti vesti kampaniją prieš America First Committee."

Iš šios rezoliucijos skaitytojas matys prie kokios niekšystės prieina žmonės pasidavę načių įtakai—America First Committee—elementai.

CHICAGO RESTAURANT

3102 So. Halsted St.
Gaminame Steiko ir Porkčiči-pano Skanius Valgius.
Sekmdieniais prirėngiame Specialius Pietus.
Atviras Išties Naktį

Anna-James Tavern

3415 So. Halsted St.

Kingsbury Alus Geri Cigarai
Skanus Vynas ir Degtinė
JAMES JANULEVICIA ir ANNA BAGDONAS, Sav.

IOS. F. BUDRIK

Inc.
3241 S. Halsted St.
Chicago 8, Ill.
Tel. CALumet 7237

Didelė krautuvė Rakan-
dy, Jewelry, Rekordų, ir
Radio, baltame name. Vi-
si departamental po vienu
stogu.

WCFPL—1000 K.
WHFC—1450 K.
Ketvergo vakare nuo 7:00

ILLINOIS CENTRAL

R.R.
REIKALAUJA
Skalblykos Darbininkų:
• FOLDERS
• FEEDERS
• MANGEL GIBLS
• PRES OPERATORUKU
Pokerinis Darbo Probas
Būtinai Karinis Darbas
Atliokite
135 E. 11th Place
Room 310

REIKIA MOTERŲ

Mokančių Siūti
Moteriškos Dreses
GERA ALGA
GEROS DARBO SĄLYGOS
PATOGI TRANSPORTACIJA
Ereikite
ANN FOSTER
DRESS CO.
434 S. Wabash Ave.
5-tam aukšte

Reikia Moterų
ABELNAI NAMU RUOŠAI
Lengvas Apyvalmas
Draudame Kambari
Gerai Alga
Pašaukite Mrs. KAREN
Juniper 7542
(16-12)

Freight Handlers

NUOLATINIAM DARBUI
\$36.92 už 48 Val. Darbo.
Paklaime iki \$43.23 už 1 mėnesiu
LAIKAS IR PUSĖ UZ
VIRSLAIKI.
Kreipkitės:
Universal Carloading
& Distributing Co.
120 E. South Water St.
Matykit Mr. Barron

REIKIA VEST FINISHER

IR GUZIKŲ SKYLIŲ
APRŠI
Gera Mokesis
Kreipkitės pas:
JACOBSON
123 W. Madison St. Room 400

REIKIA HOUSEMAN
atlikt apvalymo darba ir patalysi
lovas klebonijoje.
GERAI ALGA, MOKSTIS
SMAGI APLINKUMIA
Kreipkitės prie Tėvo Ortman
2121 Jackson Blvd.
tarp 3 ir 5 kaudien, išskyrus nedėli.

Reikia Dženitorių ir Dženitorų

Turime Keletą Gerų Vietų
REIKALINGAS PATYRIMAS
CHICAGO TITLE & TRUST CO.
69 W. Washington St.
PAJESKŪJIMAS
Pajėškiau kraulėdas partnerio, kuris galėtų kalbėti ir kiek rėstų angliškai. Darbas maitybas. Vyriskis, motoriku ir karuliu draubutu ir ne-kurių dalykų parduotu. Galima daryti graik gyvenimo, bet vienam persunkti. Reikėtų Gerai Mokstis. 440 E. Market St., Stockton, Calif. (18 20)

Pranešimai iš Kitur

CLEVELAND, OHIO
L.D.S. 138-1a Kp. Moterų rengia PARE spalių 21-mą d. Brown Leaf Cafe Sveikating. 487 E. 7th St. Pradžia 7-tą val. vakaro. Pelnas akiramas nuo karo nukentėjusiems žmonėms.
Eveičia Clevelando Liet. Mts.

Vietiniai Pranešimai

ROSELAND
Russian War Relief Unit E sponsoring a Double Feature Russian Motion Picture "The Battle of Russia" and "One Day of War in Soviet Union" Saturday Eve., October 21st, 1944, 7:00 P. M. sharp, at R. L. K. Hall, 10413 S. Michigan Ave. Admission Free. Tax 10c. Total 60c. Dancing will follow after the movies. Music by Steve Zaokopny Orchestra. (19c21)

ZAGARBIČŲ KLUBO mėnesinis susirinkimas įvyks sekmdienį, spalio 22 d., 1-mą val. popiet, Hollywood Inn Sveikatinge, 2417 W. 43rd St. Mažonkėte talis atliokite, nes turime prirėngti Klubo 10-ties metų gyvenimo parengimui, kuris įvyks lapkričio 5 d. (3c21)

J. Ketrakis, Raš.

RENGIAMI NAUJI METŲ BANKIETŲ BENDRAS KOMISIŲ SUSIRINKIMAS
L.D.S. LLD. Apkėričių ir Cicero organizacijų išrinktos komisijos dēlei rengiama Naujų Metų sukaikytų bankieto. Būtinai visi dalyvaukite susirinkime penktadienio vakare, 8val., spalio 20 d., Lietuvių Liuosybės salėje, Cicero. A. Vuris (15-20)

Cicero Lietuvių Liuosybės Namu B-vės

GRAND OPENING

Naujai išdekoruotos Liuosybės Salės

Subtotoj ir Sekmdienij, Spalio (Oct.) 21-22 Liuosybės Salėje

14th St. ir 49th Ct., Cicero, Ill.

Batučio orkestra grieš šokiams abiem dienom.
Abejū dienų programose dalyvaus net trys choras.
Duryis atdaros šeštadienį 6 val. vak., Sekmdienį 4 val. vak.
Ižanga tik 60c su takais kas vakaras.
Visus kviečia Lietuvių Liuosybės Namu Bendrovė.

VILNIS

American Lithuanian Weekly

VOLUME XXV, No. 68

FRIDAY, OCTOBER 20, 1944

PANERIAI

By S. Kačerginskas

Prisoners Forced to Exhume Corpses From a Common Grave Where Victims of Many Nationalities Had Been Buried, Found Documents Belonging to Lithuanian Intellectuals, Factory and Office Workers. Fascism Reduces Highly Educated Intellectuals to the Level of Cannibals, Baby Killers and Murderers.

In October, 1943 Paul Gabe-
ris, secretary of the Vilnius
Gestapo, and Fidler, chief of a
special detachment, brought 27
young men to Ponyri (Pane-
riai).

"We won't shoot you for the
time being," the Gestapo agents
told the prisoners. "You'll
work here."

In January, 1944, 50 prisoners
of war were brought to the
same place. Yuri Moskovsky,
a Moscow engineer who was
among the second group, made
the following statement:

"We entered the kingdom of
death and stopped near carts
loaded with huge stones about
70 centimeters high. Climbing
onto these stones we saw a ditch
six meters deep and 20 meters
wide. With the exception of
one-third of the ditch the rest
was covered with boards, logs,
bits of roofing and other rub-
bish. Martin Weiss, 'King of
Ponyri,' (Paneriai) ordered us
to descend the ladder into the
hole. There our legs were
shackled to make fast walking
impossible.

"Then the *sturmfuehrer* came
down a specially-built and
beautifully-finished stairway.
He inspected our shackles and
made a speech: 'You'll work in
an important government job,'
he said, 'and must therefore be
shackled. You'd better drop all
ideas of fleeing, right from the
start. No one has ever escaped
from Ponyri. Chains will be
inspected, and at the slightest
disorder the guilty will be shot.
You must work well. Sabotage
and laziness are punishable by
shooting. All orders must be
carried out at once. We must
hear the chains clanking when
you walk.'"

The new arrivals had no idea
what work they would be called
upon to perform. But soon four
German officers appeared to
convoy them to work.

"We were given spades and
iron rods," Konstantin Potanin,
another prisoner, testified, "and
led toward a hole. From afar
we saw shackled people digging
something.

"At the edge of the hole the
sturmfuehrer with his assist-
ants, Fidler among them, shout-
ed to the people below: 'Hurry.
Hurry up.'

"We were all lined up near
the hole and ordered to dig. I

did not understand as yet what
was happening. I tried to drive
my spade into the sand, but it
struck some solid object. I
looked and felt a chill creeping
down my spine—it was a
corpse! The workers said, 'This
place is one big graveyard.'

"Then I was told that every
corpse found in the sand must
be cleaned. In the meantime
the *sturmfuehrer* was shouting
and swearing in every language
—in German, Russian, Lithu-
anian and Polish.

"The overseer told us that we
must not call the executed peo-
ple corpses, but 'bodies.' He
divided us into the following
groups:

"1. The diggers (Ozuras, Ovs-
sicikas, Seiniukas, Dogimas,
Senioy, Brazas and others) re-
moved sand from the hole.

"2. The exhumers (Dogimas,
Jr., Zaidelis and Goldenbergas)
—drove hooks into the corpses
and dragged them up and piled
them in one place.

"3. The dentist (Wisceskas)
had to examine the teeth of the
corpses. Every gold tooth was
extracted and handed over to
the Germans.

(Continued on Page 4)

Hear Meridel Le Seur In Formal Discussion

Meridel Le Seuer, well-known
Midwestern writer of short
stories, author of the forthcom-
ing "North Star Country," and
recipient of a recent University
of Minnesota fellowship, will
present an informal discussion,
American Democracy Faces a
Challenge, this Saturday, Octo-
ber 21, 8 p. m., in Curtiss Hall
of the Fine Arts Building, 410
S. Michigan Blvd.

Also featured will be LaJulia
Rhea, first and only Negro artist
to star in title role with a major
opera company in a major opera
house in the United States.

Sponsors of the meeting are
Friends of the New Masses, and
tickets may be secured in ad-
vance by writing that organiza-
tion at 166 W. Jackson Blvd.

Registration for the Nation's
first peacetime service draft
started on Oct. 16, 1940. Since
then more than 22,000,000 men
have registered and more than
half have been inducted into
the armed services.

More than 13 million Junior Red Cross members are turning out articles for the armed forces among 45,000 Red Cross chapters in this new 1944 Enrollment for Service poster by the artist Al Parker

YOU'LL WANT TO MEET THE OUT-OF-TOWNERS AT THE VILNIS CONCERT

Don't go for that autograph
until after the program, but
when she's done singing it'll be
quite alright. Besides the auto-
graph it will be interesting to
talk about Lithuanians in Canada,
their cultural activities, their
mode of life etc. Miss Regina,
we are sure will be pleased to
have a personal discussion with
the younger set (and older ones
too) of Chicago.

"I wonder if she has that
French accent I've heard another
Lith from Canada use," queried
one who is waiting to see.

Off the stage there will be
many out-of-towners too. Many
of them we meet at most all
Vilnis concerts, but one comes
from as far as Trenton, New
Jersey. Mrs. Frances Lawrence
of that city is visiting her mother
at Cicero, Ill.

"Unless something happens
that will call me back before
then, I am planning to stay for

the Vilnis concert," said Mrs.
Lawrence.

Mrs. Lawrence is the daughter
of Mrs. Staškus of Cicero. She
and her five year old son are
now visiting with Mrs. Staškus.
She hopes to meet some of her
old acquaintances at the con-
cert.

Paul Stogis

The Restoration Worker Pa-
triot, a new Soviet book, gives
first mention to a group of
workers of a Soviet railway
junction who pledged them-
selves to contribute 50 hours
each of their leisure time for
restoration work. By their own
efforts, without aid from State
funds, they rebuilt two depots,
two stations and several cul-
tural and municipal institu-
tions.

Just to hear Mr. Paul Stogis
singing a solo is a treat as
most of those who have heard
him will agree. But Mr. Stogis
has selected and is preparing a
group of the best singers to give
us a bigger treat at the Vilnis
concert by giving a scene from
Aida. This will be something
no one will want to miss, so
cancel all previous engagements
for the 29th of this month and
be at the Vilnis concert at the
Sokol Hall.

WHAT THE RE-ELECTION OF ROOSEVELT MEANS TO AMERICAN PEOPLE

By Dr. Theodore Zhiukovitch

In all of American history there have been only two presidential elections of such crucial importance for the American people as is the coming election on Nov. 7th—the election of our martyr president Lincoln in 1864 and the election of 1920 when the great humanitarian president Wilson in his idea of world peace was defeated.

Lincoln was accused by the same type of political demagogues as a "Dictator" as today political hypocrites are accusing Roosevelt. President Wilson was mercilessly tormented, in the style of Goebbels, by blind political partisans who were abandoning all principles of human decency and disregarding the great sacrifice of American and Allied blood. They covered their cynicism with the labels of American patriotism so as to fool the American people. They succeeded in 1920, but they will not succeed in 1944. American people do not want any repetition of Harding's scandalous regime nor Hoover's "prosperity."

If in 1920 politicians had had more human sincerity and real American patriotism, and less partisan madness, as Professor Irving Fisher of Yale University stated in his book, *League or War*, the world would not have experienced the World War II brought on the world by the super-race with brutality equal only to the beasts.

Everyone of us remembers the Republican party "prosperity" of 1930 when thousands of banks were closed, millions of working people lost their hard-earned dollars, when millions of innocent people were without work, money, or help from their government. Do we want that again? No!

Why are so many of the wealthy people, the Plutocrats, now against the re-election of Roosevelt? Because President Roosevelt, like President Lincoln, is interested in the welfare of all the people. His devotion for human welfare is unsurpassed.

There are many evidences of Roosevelt's interest in protecting the wage-earners; just to mention a few: 1) The Social Security measures have been praised by all right-thinking persons and by many outstanding social scientists and economists. 2) The legislation establishing minimum wages and maximum hours of work is one of the greatest gains ever made for the working people. 3) The security established in the banks with the guarantee of deposits up to \$5000 means a great deal to the American peo-

ple. 4) The Home Owners Loan Corp. has enabled thousands of working people to save their homes. 5) Federal Housing projects have provided decent living places for those who could not otherwise afford such. 6) Old Age pensions, truly humanitarian legislation, gives the old people security in their later years. These things have been established because of President Roosevelt's wisdom and interest in human welfare.

Greater tasks lie ahead for our nation. First this terrible war must be won. Second, and no less important, eternal peace must be established for the world. We must not again let down the ideals of President Wilson. Had we not failed him in 1920, we would not have had to suffer World War II. We must not fail him again.

We who have some ties of blood with the people of Europe should think of our brothers and sisters there who have suffered indescribable agonies. They are looking to Americans as their saviors. The whole world is looking with hope to President Roosevelt's humanitarian attitude, for he has so many times expressed his concern for the peoples who have suffered.

Vote for the man with human love, a great American, a friend of the people—Franklin Delano Roosevelt.

26 Women Seek House Seats

Twenty-six women, including five incumbents, are among the 852 candidates for seats in the House of Representatives. The Democrats are seeking to send 12 women to Congress while the Republicans have nominated seven. There are no women seeking Senate seats.

LITHUANIAN POET RELATES ACT OF SABOTAGE BY GUERRILLAS OF VILNIUS GHETTO

By A. SUTZKEVER

One evening Itzik Vittenberg, Commander of the guerrilla detachment of the Vilnius ghetto, asked me to come to his garret room to discuss the question of a Soviet officer, a friend of mine, who took shelter in the ghetto and wanted to be put in touch with the guerrillas outside the city. When we had finished with this matter, the door opened and Abe, a member of our staff, entered with gunsmith Borukh. Vittenberg asked the latter to sit down next to him on the bed.

"I know, Borukh, that you are a good and faithful guerrilla," the Commander said. "And I know you're clever at fixing all sorts of weapons. The pistols you repaired worked excellently. So it is not a question of confidence. But I must be sure that the mine you've contrived will explode. You see, it's our first act of sabotage. We'll send our best comrades; they will be risking their lives. If the train isn't blown up, we'll all lose more than if we had done nothing—some comrades may suffer, and the rails will be guarded so strictly it will be impossible to make another attempt. That's why I ask you again—are you sure your mine will explode?"

"Yes—I am sure," said Borukh.

Abe added, "If Borukh says he's sure, I'm sure. All we have to do now is to hurry up with the job. We have information from Comrade G. that loaded trains are expected to pass through Novo-Vileika all tomorrow night. We musn't miss this chance."

Suddenly heartrending cries were heard outside. Itzik jumped up and opened the window. A dozen Jewish women were running through the street, wringing their hands and crying, "Our children . . . what have they done to our chil-

dren?"

We learned that the children, driven to forced labor in Novo-Vileika, had not returned. On the way home they had been searched and some potatoes and two pints of milk found on them. Now they were in Lukishki prison awaiting execution. Tomorrow other Jews would be sent to work in Novo-Vileika.

"So . . . it will be Novo-Vileika," said Commander Vittenberg. "And now . . ."

"And now," interrupted Borukh, "I beg you to let me take part in the sabotage, if only because I contrived the mine and I know its mechanism."

Vittenberg exchanged glances with Abe and a smile lit his wrinkled face. He was sorry he had asked Borukh so many times whether the mine was sure to explode. Of course Borukh could be trusted! For a month he had been working in a basement, weighing and sorting gunpowder he had smuggled in from the labor camp in his boots. He had poured it into the long copper casing of an anti-aircraft shell, mixing it with a yellow dust of his own invention, filing, sawing, fitting the percussion cap—glancing every now and then at a ruled sheet of paper with formulas and mathematical symbols—until one day he had rushed in excitedly to report that the mine was ready.

Now he stood with a grave face, the yellow patch (the badge the Germans forced all Jews to wear) over his excitedly-beating heart—and he had only one request: to be permitted to take part in the first act of sabotage.

"I'm sorry, but I can't allow it," said Vittenberg, patting him on the back. "You know yourself that so far we have no one else to repair our weapons. And besides, you're in charge of a group of grenade-throwers. It would be a crime to send you."

A tall slender girl with a boyish bob and freckles on her sunken cheeks came in. She was Vitke Kempner, liaison worker between the ghetto organization and the Party in the city. Handing Vittenberg the latest bulletin of political news received over the secret radio, she said, "I know what this is all about . . . I didn't sleep a wink all night. Now, I want you to know my name isn't Vitke if I don't get a chance to wreck that train."

The guerrillas burst into laughter. Vittenberg interrupted, "All right, I agree. Whom do you want to go with you?"

(Continued on Page 8)

SORORITY THANKS ITS SUPPORTERS

The Lamda Delta Sigma Sorority wishes to express its deep appreciation to each and every person attending their Bunco and Card party. By the big turnout, it was evident that the party was successful financially. We are happy to report that although all tickets are not turned in, as yet, it is evident there will be a profit of over \$200.

There were so many donations of all sorts of beautiful gifts that every one who played received a gift, and there were two gifts left over.

We wish to thank the following people for donations of money and gifts:

Mrs. M. Russell, 5154 South Maplewood Ave., \$5.00.

Mr. & Mrs. F. Woods, 6440 S. Sacramento Ave., \$5.00.

Jos Kaminskas, 738 W. 31st St., \$5.00.

Mrs. A. Murelis, 10718 Prairie Mrs. M. Pleckaitis, 3343 S. Lowe Ave., \$1.00.

Making a total of \$18.00 in cash donations.

Our prizes for raffling were given by the following:

Dishes—L. Fish Furn. Co.
Ham—Helen and George Kwain.

Bacon—Mr. Gedraitis.
Apples—Jack G. Potter Produce Co.

Groceries—Sorority Sisters.

OTTAWA.—Casualties in Canada's three armed services on July 31 totaled 51,038, an increase of 4,644 over the total on June 30, for all theaters, including the Normandy invasion.

New DAV Commander

Milton D. Cohn of Buffalo, N. Y., was unanimously elected national commander of the Disabled American Veterans at the 23rd national convention of the DAV in Denver. He is the second commander in DAV history to be elected unanimously. Cohn succeeds James L. Monahan of St. Paul, Minn. Cohn, 46, is in charge of the veterans division of the Erie County (N. Y.) department of welfare and was a member of the famous "Fighting 69th" in World War I. He was with a machine-gun company in the 165th Infantry of the 42nd division. The new DAV national commander took part in six major engagements in World War I and was gassed and wounded at Chateau-Thierry. He is married and has three children.

The following contributed gifts:

Holland Jewelry Store
Lavicka Furniture Co.
Straus & Schram Furn. Co.

Weber-Kushen Furn. Co.
Kroll Furniture Co.
L. Fish Furniture Co.

Anna Zalis
Mrs. V. Petritis
Mrs. Anna Baranosky

Mrs. P. Pakštis
Mrs. Anna Jacobs
Mrs. L. Matuz

C. Mainelis
Julia Stanley
Mrs. Sakalas

Stella Zaks
Elsie Maziliauskas
A. Dočkienė

Alice Yonik
Anna Mockienė
K. Keturakienė

E. Jurgaitienė
D. Juzėnas
Diana Gukas

Dora Petrol.
Mrs. S. Zaks bid on the bushel rie Ave., \$2.00.

of apples up to \$5.50 and gave them back to be auctioned off again. This time they brought in \$5.25 on a bid from Mrs. Elsie Maziliauskas from Roseland.

The gifts for our boys overseas have already been sent out and we are now deciding on what gifts to send our boys in the States.

Sorority Sister.

Sorority Rush Party An Annual Event

Active Chicago and Roseland Girls attention please! The

Lambda Delta Sigma Sorority, composed of LDS girls, holds

an open membership once a year and extends an invitation to join the sorority. Requirements:

1. 18 years of age or over.
2. Must be a LDS member for at least six months and in good standing.

Girls wishing to join the sorority this year will have the opportunity to do so at the Rush Party, Sunday, Oct 22, at Hollywood Inn, 2417 W. 43 St. The time 3:30 P. M. to 5:30 P. M.

The executive board has outlined an interesting program. Refreshments are to be served and even a few prizes will be offered.

Also at this gathering, there will be a presentation of sorority pins to sisters who have not, as yet, received them.

Remember girls, this Sunday, at Hollywood Inn for a couple of hours of social gathering.

May we expect you? Good, then we'll be seeing you.

Sister.

LDS Tri-Club Halloween Frolic One Week Hence

Everybody is talking about the event of events to take place in just one more week, Saturday evening, October 28, to be exact, at Hollywood Inn, 2417 W. 43 St.

Advance ticket sales are really picking up. And why not?

What with an able committee composed of Aldona Povelonis, George Kwain, Johnny Peters, Walter Slench and Tony Guyer really hustling and getting things whipped into shape. Spooks, goblins, witches, cats, costumes and all the trimmings will be on hand to assure a grand time for all. A real red-hat dance orchestra will furnish toe tingling tunes to entice the dancers. Refreshments of the very best (something new will be added); prizes for the best costumes, and fun... fun... fun!

Bring your friends and relations! Let's try to make this affair one of the best. Let's fill Hollywood Inn to the rafters. We can do it!! All that it takes is that all LDS members attend and bring their friends with them. How about it? That's the spirit....

Tickets are only 40 cents and can be gotten from most LDS members and George Kwain's food mart, 2500 W. 45 th St.

Servicemen in uniform will be admitted free.

P. S. The committee asks that everyone who can, to please come dressed in costume. This will create a real Halloween atmosphere and you might win a prize by having your friends root for you.

Publicity Committee.

The Home Mailer and The Zone Number

Because business men realize the value of the zone number in speeding up the delivery of their mail, they are making a general use of it, with great benefit to themselves. But some of the home mailers—the home folks writing to friends and relatives—do not use their own zone number as a part of their own address, so that their correspondents may use it when writing to them, nor do they use the zone number of the person to whom they are writing. Your zone number is on your Voter's Identification Card.

The zone number of the person to whom you are writing should be used at all times, but it is particularly desirable that it should be included as a part of the addressee's address on each piece of mail sent out during the holiday season. So that the home mailer may be able to do this, the Post Office has arranged to enter the zone numbers on Chicago mailing lists without charge to the patron. Write the addresses of Chicago friends and relatives on a sheet and send them to the Postmaster, Room 409, Main Post Office, 433 West Van Buren Street, Chicago 7, Illinois. This will help the Post Office give you better service; but do it now, please. The Post Office may be too busy later on to give you this special service.

(By Request of Office of the Postmaster)

PANERIAI

(Continued from Page 1)

"4. The stretcherbearers (Seinedelis, Lio, Tas, Ringas and others) carried the bodies to a bonfire.

"5. The fire-feeders (Mackinas and Kuperstohas) removed the bodies from stretchers and piled them up in accordance with the instructions of the overseer.

"6. The cremators (Fenermeister, Golis, Ruvinas, etc.). When a sufficient number of bodies were piled up (their number was always 3,500) the cremators poured oil or gasoline over them and setting them alight with the aid of incendiary bombs saw to it that the corpses were completely burned.

"7. The gold-seekers (Portnojus, Magunas, Novogrudskis and Kozlovskis) gathered ashes, sifted and mixed them with sand to obliterate all traces. Any gold remaining in the sifts was turned over to the *sturmfuhrer*.

"8. The bonfire-builders (Potaninas, Rudenskis and Belickas) were ordered to build the bonfire so as to make it possible to climb to the top, add fuel, pour on gasoline, etc.

"Why were the corpses burned?"

"On February 2, 1944, 80 shackled inhabitants of the above-mentioned hole heard a shot, followed by the *sturmfuhrer's* order to climb out of the hole.

"It's come to my attention, the drunken *sturmfuhrer* said, 'that some of you, especially the Aryans, are planning to escape. You had better give up the idea. The roads are mined; we have guards posted everywhere, and then my revolver (he waved and fired it) is also working. . . . I want you to know that only Lithuanians did all the killing in Ponyri. We Germans had no part in it. To scatter all doubt we must destroy it all. We are burning "bodies" to leave no trace. And should any commission ever come to this place, it can see that nothing ever occurred here.'

"The *sturmfuhrer* laughed oddly and ordered the inhabitants of the hole to go to sleep."

But the Hitlerites did not succeed in covering up the traces of their crimes. The names of both the organizers and executors of the Ponyri murders are now known.

Who are they—these modern cannibals, baby killers and murderers of women?

1. Martin Weiss. He had a wife and three children in Darmstadt. Every day he sent them parcels of gold gathered by the cremators. A man over 30, of medium height, with glasses on the bridge of his beak-like nose, he was director of the graveyard. Weiss knew where every group of victims was buried, their number and date of murder. A tinsmith by trade, he always claimed to have the soul of an artist. He discussed art. He could distinguish an optimistic drawing and understood sculpture.

He was a "noble" man and rarely lost his balance. His "heart ached" when he saw Cherne, an extremely beautiful girl and daughter of a Vilnius professor, barely able, because of fatigue, to drag her feet on the way to Ponyri. Leading her out of the crowd and patting her black curls, he asked, "Are you tired, child?" And before she had time to reply, Weiss' bullet went through her skull.

One of the prisoners jumped from a train bound for Ponyri. "What have you done?" Weiss scolded him. "You might have broken your leg. Such a fine young man. You have a lifetime before you." Five minutes later Weiss shot him.

2. Murer, a barber by trade. He could look anyone straight in the eyes. He had a very rich imagination, very resourceful in finding new methods of torture.

He ordered his workers to crawl under a table and shout, "Deutschland, Deutschland uber alles." Then he drove them outside and ordered them to lie in the snow as long as he remained in the street. It thrilled him to see women stripped nude and shot. On his orders a woman wireless operator Zublevickaitė, was stripped nude, flogged, taken to Lukis prison and later shot at Ponyri.

3. Kietel. A dark, handsome man, a screen actor by profession, he arrived in Vilnius with rich experience in liquidating Jewish ghettos in Riga, Lepaja and other cities, to continue this work in Vilnius and Kaunas.

I never saw Kietel on the screen and don't know what he looks like on the stage, but in real practice as a murderer he surpassed everything conceivable by the wildest imagination.

Breaking into the ghetto at midnight he would cry, "Arrange a concert for me. Some-

thing to amuse me." And if displeased by some performance he would seize a saxophone, violin or flute to demonstrate his own skill as a musician.

One day he brought a present to the musicians, two musical instruments, and right afterward sent thousands of people to Maidanek, Lublin and Ponyri. On Sundays Kietel discarded his murderer's uniform and dressed up in mufti—no doubt he recited Schiller or Goethe.

One wintry day Kietel conveyed a party of doomed prisoners to Ponyri. As usual he ordered them all to undress. In a moment of forgetfulness one of the prisoners, a certain Henech, cried out, "But we'll freeze to death." Kietel was so pleased with these words he ordered Henech to dress and go back. The following day he was killed. Such was the "mercy" of the murderer.

4-5. District Commissioner and druggist Hinget and Area Commissioner Dr. Wulf. Both were intellectuals. Hinget even considered himself a poet and wrote verse about green pastures and blue eyes. There was a constant undercurrent of struggle between them and the Gestapo, each trying to show Berlin that he was responsible for law and order prevailing in the occupied regions. Therefore each tried to send the greatest possible number of victims to Ponyri, to concentration camps or to Germany.

6. The *sturmfuhrer* — the overseer in charge of the work designed to conceal traces of "Lithuanian" atrocities in Ponyri. No one knew his name. He was tall and thin, with blond hair combed a la Himmler and a bald crown. He had two gold front teeth and on the right side of his forehead was a barely noticeable triangular scar. In winter he wore the fur jacket and cap of a German officer, shining boots and white gloves. During conversations with the slaves, he bore himself with dignity, his hands folded behind his back. There was always a smile at the corner of his lips.

All these executioners supervised the burning of "bodies" in Ponyri. They drove and beat the workers, to speed destruction of the corpses.

They organized a celebration one day when the workers had exhumed 800 bodies. The murderers distributed cigarettes to the shackled prisoners, made speeches and promised them a transfer to a different place when the work was completed.

The Germans frequently brought new parties of prisoners. The cremators were ordered to their hole. Returning to their jobs half an hour later, after the heavy shooting was over, they found new piles of fresh, still-warm bodies. One

day they found several dozen bodies of Lithuanian police officers and officials who had been working for the Germans.

This was not the first group of Lithuanians shot at Ponyri. During the exhumations the prisoners found many documents belonging to Lithuanian intellectuals, factory and office workers. A great number of murdered Poles was also found. In the most recent period scores of railwaymen were found among the victims.

Among the exhumed bodies were hundreds of murdered Catholic priests and nuns, with crucifixes on their breasts. Some were in cassocks, others completely nude, only crucifixes and prayer books in their hands.

At first some of the workers complained to their chief that they were ill. "I'll send you to the hospital," he answered, in a voice filled with compassion.

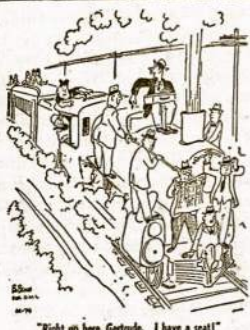
On the following day they were summoned to the "hospital." A few minutes the prisoners heard shots. They later learned they must not complain about their health. Furthermore, after this event the *sturmfuhrer* personally kept an eye on the weaker people and those who worked with insufficient speed were quickly sent to the "hospital."

Every cremator tried to work with the greatest possible speed. There were no more sick. Nevertheless, from time to time the *sturmfuhrer* continued to send to the "hospital" those who in his opinion were ill or weak.

Such "tenderness" was lavished by the chiefs primarily on the intellectuals. Thus, Engineer Gutkin from Moscow, a Leningrad citizen, Kostya (his surname is unknown) and Venckus, a Lithuanian official, were ordered to be shot.

That is why Engineer Moskovsky declared he was a peasant and Potanin concealed the fact that he was a technician.

The Moldavian National and Russian Theaters and the State Jazz Orchestra, of Moldavia, which were evacuated when the Germans temporarily occupied the Republic, have returned to their home and resumed activities.

KID SALVAGE

The Vilnis English Section

Edited by Mrs. Alice Yonik
3116 S. Halsted St., Chicago, Ill.
Phone Victory 7325

Anti-Labor Lies

Speaking through many mouths and through widely circulated newspaper columns and "respectable" radio commentators, the enemy has been feeding the servicemen lies about labor not doing its end of the job, about high living and champagne drinking.

This campaign has had its effect and the U. S. Army has opened an offensive against these anti-labor lies. General George C. Marshall, Chief of Staff of the U. S. Army, has ordered the orientation officers of the Army to move against this enemy who is not concentrated in Central Europe.

Army Fact Sheet No. 29, which is sent to Orientation Officers everywhere, boldly indicates the danger of this poison. As quoted by the weekly newsletter "In Fact", it says:

"Few things will undermine the soldiers' faith in his cause more devastatingly than bitterness about the home front. Similarly, few things will do more to undermine his confidence in democratic processes when he returns after the war than the feeling that he was let down by the people at home."

To combat the influence of this labor hating campaign, General Marshall has sent out a signed document dated August 21, 1944, which points out the following to be stressed in the educational program of soldiers:

"1—Our people at home are winning the production war against Germany and Japan;

"2—The enemy unceasingly aims to create antagonism between our soldiers and our civilians;

"3—In today's total war, there can be no real line drawn between 'home' front and 'fighting front'..."

The final blow to the anti-labor propagandists, who, the War Department finds, are doing Goebbels' work, is contained in a summary of the home front for the information of the soldiers.

Gen. Marshall's statement says:

"...So prodigious and faithful have been the efforts of the great majority of our people that the loss (of labor time through strikes) represents less than one-tenth of one percent of the total labor time available."

To the lie about bloated pay-envelopes, Gen. Marshall says:

"Our home front is also carrying a greatly increased tax burden... High living, champagne-drinking workers grab the headlines and feature comic strips. By contrast, a Dept. of Labor study asserts: 'The burdens of the war have been borne by nearly all factory workers in the form either of a reduced scale of living or of harder work without material improvement in current living.'"

Fascist Group In Mexico Comes Out of Hiding

By EFREN FARRILL

MEXICO CITY.—After an alleged six years of underground existence, the pro-fascist movement for Nationalist Unity (MUN) appeared only at a banquet here, attended by 300 people including politicians, clergymen, military men, and professionals.

EL Popular, organ of the Mexican trade unionists, editorially charged MUN with being fascist in principles, emblems, terminology and ritual.

MUN claims to have a 60,000 membership. Party, leaders who spoke at the banquet here were its three directors, Chief Salvador Martinez, Altamirano Ferrer, and Gonzalez Cossio, the latter being a member of the pro-fascist Action National party.

The basic doctrine of MUN is Hispanism of the Franco type, which claims that Mexico attained cultural and economic greatness mainly as a Spanish colony and because of her Spanish blood. Their emblems are a mixture of Spanish and Mexican flags.

The banquet cost 3,000 pesos which the party paid for, and Emma Valasquez, an ex-Almazanista paid for the orchestra. MUN is organized as an outfit of soldier-missionaries, like the Sinarquists, but has a Chief instead of a president-secretary.

At the banquet, Martinez attacked "Jewish historical materialism" and the "leftists." Cossio said that the "finger of God beckons us to redeem Spain." Altamirano urged the study of the bloody Cristeros who functioned before the time of Cardenas. Other speakers stated their desire to liquidate the Mexican revolution and attacked the present "atheistic" government.

Councils of Servicemen's Wives active in Moscow and throughout the USSR have rendered substantial aid to the families of Red Army men, supplementing the aid provided by the Government. Through these Councils over 16,000 members of Red Army men's families in Moscow have been trained in new trades. One of the Moscow Councils, chaired by the wife of Marshal Rokossovsky, has aided 1,700 wives and mothers of Red Army men to master various industrial trades. During the summer 18,000 children of Red Army men were placed in special sanatoriums or were cared for in play centers.

AS OTHERS SEE IT

SCHOOL TRANSFERS & REDISTRICTING

"Not all of the fight had its genesis in such complaints as crossing busy streets, greater distances to be traveled and overcrowding as a result of transfer revocations. Some parents have kept their children out of schools within whose district boundaries they live simply because the youngsters would be in the same classroom as children of another race or religion."

Morris Kaplan in *West Side Times*.
QUOTE & UNQUOTE

"We have looked at the 'Negro Problem' long enough. Now the time has come for us to right-about face and study the problem of the white man... We who do not believe in segregation as a way of life, must say so. We must break down the conspiracy of silence which has held us in a grip so strong that it has become a taboo..."

Lillian Smith in

Address to White Liberals,
New Republic, Sept. 18.

THE HOUSING PROBLEM

A Chicago Daily News columnist Howard Vincent O'Brien in his column *All Things Considered* October 10th, writing of the overcrowding of South Side apartments, commented: "Mostly the landlords are white; with individual responsibility comfortably anaesthetized in management by realtors and trust company. They do not know whence comes their income; and prudently do not inquire."

Impressed with the Ida B. Wells housing project, he continued:

"This, of course is socialism. The tenants are subsidized; and that means a burden on the taxpayer. But the burned-out shanty I saw was a burden on the taxpayer, too... The taxpayer pays high, also, for the delinquency that flourishes where human beings live like rodents; and he pays for disease which knows no racial barriers."

It was no Democrat or PAC spokesman who drew the following picture of Governor Bricker, but a strong Republican, the late William Allen White, editor of the *Emporia (Kan.) Gazette*:

"And who is Governor Bricker?" asked this great Republican. "Alice Roosevelt is said to have defined him in five words: 'Bricker is an honest Harding.' It would be supposed that the Republicans had had sufficient warning against synthetic candidates after all these years. But here in a time of world crises, many of them turn to a man because he is 'right' politically, 'right' economically, because he lives in a strategic state, because he has a 'face that could adorn a postage stamp,' because he would 'go along' with powerful business interests and great reactionary groups."

"Do Nothing" Dewey

By Nellie De Schaaf

I sure wish this election was over!

Although Election Day is only a scant 19 days hence, it still seems 19 days too long.

Who will win? Will it be Dewey, with all his lies and his wishy-washy double-talk? Or will it be President Roosevelt, the one and only man who is capable of guiding our nation through the present crisis—as well as the post-war period?

If the servicemen had anything to say in the matter, and far too many have not, there is not a shadow of a doubt as to their choice. IT WOULD BE PRESIDENT ROOSEVELT! He is the man who has consistently worked for legislation for the rehabilitation of soldiers. It is he who has worked to keep rent ceilings down so that the soldiers' families would not be evicted from their home! It is he who has attempted to keep living costs from getting out of reach of the working man. For the common working man President Roosevelt is the man.

Of course, there are some who do not consider themselves "common" working men. These are the men who hold down managerial positions in some large chain store; others, who, because they have charge of some dozen men, resent the fact that they should be in the category of the "common" working man; while others, who because they work in some organization which is predominantly for Dewey, feel that they, too, should vote for Dewey. Not because they believe that Dewey is capable, or the man for the job, but because they do not wish to make themselves conspicuous by being in the minority.

Why is it a shame to be in the minority? How many times has history disproven the theory that majority makes "right"? Was John Brown in the majority? Harriet Beecher Stowe? Tom Paine? Abraham Lincoln? Voltaire, Joan of Arc? Destinies of many nations have been changed in the past—not by the majority but by minorities.

It requires no back bone to follow passively with the crowd, but it takes downright courage to stick to your convictions when you are in the minority.

It is because Dewey knows that if the Tribune and the other papers clamor loudly enough for him that it will appear that the majority of the people are for him, that he expects to get the vote of those who are afraid to stand on their own two feet and make their own decisions.

Dewey hopes that all this "clear it with Sidney" bunk

will scare away the more timid who fear communism, although they haven't the slightest idea of the meaning of the word.

Dewey has been striking out with flailing rights and lefts like a punch-drunk boxer without regard as to the veracity of his statements. That most of his statements have been thrown right back at him by no less than that "tired and worn-out old man in the White House" deters him not one bit. He goes merrily along slinging mud and charging the administration with this and that, knowing darn well that the President cannot possibly clear all the charges hurled by himself and Gov. Bricker. If he cleared ALL the charges he would have no time to be Commander-in-Chief because all his time would be spent in reading the papers.

It is only because President Roosevelt is more interested in seeing that the Germans and the Japs are brought to their knees as soon as possible that he can ignore Dewey's insinuations and accusations. President Roosevelt's treatment of Dewey reminds me of a faithful wife who, failing to keep the affections of her spouse, feels that by giving him enough rope he will hang himself. That is exactly what Mr. Dewey is doing.

Every speech that Gov. Dewey makes must first be proof read by the Republicans because he has pulled so many boners for which the Republicans have had to cover up that they are taking no more chances.

What in the world would a man like that do in the White House? Can you imagine him sitting at the table with Stalin and Churchill to discuss post war problems? He would probably say, "Wait a minute. I won't talk until I see Mr. Dulles."

Although the Tribune has, on many occasions, referred to Earl Browder as a convict, we note that they are very silent about the part that Mr. Dulles (Gov. Dewey's future Secretary of State) has played in financing Hitler and his National Socialist Party in Germany when Hitler first came into power and was hard pressed for funds.

WISDOM OF WESTBROOK PEGLER

I agree that as a presidential possibility Dewey is preposterous and that his election would be a calamity, which, happily, does not seem imminent. He just isn't enough man for the job of President.—Westbrook Pegler in World Telegram of June 17, 1940.

CRY HAVOC—Little sister June Havoc (Gypsy Rose Lee's) has taken role of Sadie Thompson in forthcoming production of Somerset Maugham's "Rain," which will open on Broadway as a musical. Miss Havoc is just back from Hollywood, where it is reported she slept in a pup tent in a friend's backyard because of housing shortage. Here she is reading script with Mary Pickford, who is one of the show's backers. And those are wishbones on Miss Havoc's blouse.

LKM Chorus News

Maybe my preaching hasn't been in vain . . . Or maybe it wasn't my pleading that has encouraged you to attend the chorus rehearsals . . . what ever it is that makes you members attend now is okay by me. I only wish that it would keep you as enthusiastic as you are now. Then we'll have L. K. M. going in full swing when our boys come home . . .

Three weeks ago our attendance was made up of 25 members, the following week we had thirty two . . . last week we had a membership of thirty-five . . . That's the spirit, chorus members!! Let's see if we can't bring our number up to fifty.

If we all use our gift of speech we shouldn't have very much trouble in talking old and new members into joining the chorus . . . of course . . . if you leave the job on a few peoples shoul-

ders, naturally we'll have difficulty.

Remember you are always welcome at L. K. M. . . The best means of relaxation is music

. . . Need I say more? You are cordially invited to attend the L. K. M. Chorus rehearsal every Tuesday night at the Lith. Aud.

Chorus members let's not forget we have an engagement in Cicero—it's a Grand Opening of the Liberty Hall (newly decorated) 14th St. and 49th Ct., Cicero, Ill. We have to sing at 7 p. m.

Okay folks we'll be expecting you.

VALERIA URBICKAS

P. S.: We had a visit from Paul Stogis and his daughter last week—And—our attendance is increasing—Let's keep going.

Produce For Victory
Contribute to USO

THE VETERAN'S FRIEND

Q. What is the difference between compensation and pension?

A. Compensation is a term used to describe monetary benefits payable on account of service-connected death or disability resulting from service in World War I. Payments on account of service other than World War I are termed pensions.

Q. Are members of the WAC, WAVES and other women's services eligible for benefits under the G.I. Bill of Rights?

A. Yes, they are entitled to all benefits accorded men of the Army and Navy.

Q. Is there any way dependents of a deceased soldier can collect his insurance in one sum rather than get a certain amount each month?

A. There is no way in which dependents can get a lump sum pay-

ment of a deceased veteran's national service life insurance. The monthly payment system was designed to prevent dissipation of the insurance money.

Q. Is the wife or widow of a veteran entitled to any preference under Civil Service examination rules?

A. Widows receive the additional score points their husbands would have been entitled to if they had lived. Wives of veterans do not unless their husbands are so disabled as to be unable to accept employment themselves.

Q. If any Army officer is receiving retirement pay because of a battle wound, can he also apply for disability pension?

A. No. Unless he gives up his retirement pay he cannot draw pension.

Send questions with self-addressed, stamped envelope to The Veteran's Friend, Disabled American Veterans, 1423 E. McMillan St., Cincinnati 6, Ohio.

They Said Last Week

Major General Philip B. Fleming, Administrator of the Federal Works Agency:

"As the time approaches when we must reconvert from war to peace, we are confronted with the task of providing more jobs for our people—millions more—than ever before in our history . . . Granting that private business will do everything possible to create worth-while employment at good wages, we must not expect miracles. Industry will be confronted with a problem of vast proportions and while it is reconverting it cannot provide jobs in abundance. The length of this reconversion period will vary, depending upon the nature of each particular industry. We must expect then a gap between the wholesale cancellation of war contracts and the resumption, on what we hope will be a vastly expanded basis, of production for peace . . . For a long time I have felt that the construction industry, if adequately stimulated, can provide a partial answer to our problem. When construction activities are flourishing they provide many jobs not only at the site but also off the site in the mines, forests and on the railroads in the production, processing and transportation of the needed materials. The production industry itself has little problem of conversion. It can begin operations just as soon as materials and manpower are released from war production—provided plans for building are well prepared in advance."

Summer Welles, former Under Secretary of State:

"The great essential now is the establishment of an organization based upon the plan agreed upon at Dumbarton Oaks, even if it is not completed to our full liking. We are far more likely to perfect it to our liking if we are in it from the start. The surest means of securing a peaceful world is a rapid agreement upon such an international organization, with the United States a member of it, so that it may be functioning when the victory over Germany is won, and the task of pacifying Europe is commenced . . . The average American knows that, however important problems of domestic policy may be, these cannot help but be subordinate to the supreme question whether after the victory is won, our sons will be able to live out their lives in peace, in a peaceful world."

Vice President Henry A. Wallace:

"Many say labor should not meddle in politics, but I never heard the same ones say that banks, industrialists, insurance

executives and capitalists should not meddle in politics. It is well that in America all sincere men can have their say. But it is also important that the common people can have their vote on what is said. . . . Black-mail and fear no longer rule among men who sweat. The men who make tools know why they made them and for what they made them. And they have as much right to political action as capitalists."

Philip Murray, president of the CIO:

"Labor asks for both re-employment and new employment of veterans on the basis of accrued seniority. Accrued seniority means that the months spent in military service shall be added to any time previously at work. In the case of men who never previously had a job, it means immediate credit for the months spent in military service when the veteran is employed. Such an arrangement maintains the existing seniority provision of collective agreements, and assures that veterans of 1917 and 1918 will also be secure in their jobs. Maintenance of the labor union seniority principles is the best insurance for veterans of World War II, since protection of Selective Service stops at the end of the first year of re-employment, whereas the union contract with seniority increases the veterans' security on the job the second and all succeeding years."

One million copies of textbooks in the Uzbek and Russian languages have been issued by the State Publishing House of the Uzbek Soviet Republic. An English grammar is also being published.

RETURNS—World's heavy-weight champion, Sgt. Joe Louis Barrow, as he looked on arrival in New York after six-month air tour of GI bases in the European and North African theaters. Nearing the end of his third year in service, he said he was 10 pounds heavier than his fighting weight of around 205.

Made In Detroit

Photo Approved by Army Air Forces

DETROIT, MICH.—Test flights have been completed over the city here for the first helicopter to be built by Nash-Kelvinator Corp. for the Army Air Forces, marking the successful application of automotive assembly line technique of mass production to the manufacture of this versatile new-type aircraft.

First reports of helicopters in war action occurred with the invasion of Burma when they were used to evacuate wounded from inaccessible points. More recently they were reported to have rescued American flyers shot down behind Jap lines. The Nash-Kelvinator-built Helicopter, shown above, takes off from the company's "pocket" airport, straight up, in its first test flight. This machine, a joint Army-Navy development, is a single rotor type, having three blades, top speed in excess of 100 m.p.h., carries fuel for five hours flight, and will climb to 4,000 feet in seven minutes, according to George W. Mason, company president.

The "Logic" of Anti-Semitism

"The explanations of the Jew's unpopularity began long ago with the battle cry that he was responsible for the killing of Christ. The explanations reached another climax in our day with the charge that he is responsible for the invention of Christ. There is also the charge that the Jew is a creature interested only in amassing of money; and next the charge that he is responsible for a system of economics (socialism, communism) that seeks to undermine the whole principle of money-making. Next is the charge that he is ill-bred and brings social stigma into the neighborhoods in which he takes residence; and alongside this comes the charge that he is concerned too much with the arts and higher professions and is inclined to pre-empt these from under (those) more deserving."

AND HECHT CONTINUES: "There is the charge that the Jew is an international soul who cannot give full allegiance to the country in which he lives; and beside it stands the charge that the Jew is not deserving of full citizenship rights regardless of any allegiance or devotion he may have shown for his country. There is the charge that the Jew is an unmartial creature and even a cowardly one whose timidity holds back the military ascendancy of a land; and with this, the charge that the Jew is a dangerous fellow who conspires to drag the world into wars for his own secret ends.

He stands, our Jew, before the many courts of gossip charged with crimes so contradictory and characteristics so diverse that it is apparent—and has been always apparent—that the only criminal involved is the accuser."

From Ben Hecht's **Guide to the Bedevilled.**

How Nazis Lick Russians

A sarcastic account of Germany's military "disengagements" on the Russian front was contained in a letter sent secretly by a German to friends in Holland and reprinted in a Dutch underground paper.

"We are conquering backwards, and the Russians, panic-stricken, follow us," the letter said. "We Germans are enticing the Russians and their leader, Stalin, from Russia to Berlin. In this manner we are deceiving them because when they get there they will discover that Berlin is gone. Thus we are beating the Russian Army."

DOES HE MEASURE UP?

What is the good of talking about 50,000 planes? Experts estimate that it would take at least four years to accomplish this.—Governor Dewey in May, 1940. In four years this country was producing 100,000 planes a year.

ABOUT TOWN WITH SNOOPAROUND

A Line of Fun For Everyone

NOT MUCH—

to say, except—how about a little more cooperation with this column? Sure could use it.

?—?

NERVOUS—

A nervous woman who was about to christen her first ship. She turned to the launching manager standing beside her, and asked: "How hard do I have to hit it to knock it into the water?"

?—?

A CHANGE—

A floor-walker, tired of his job, gave it up and joined the police force. Several months later a friend asked him how he liked being a policeman.

"Well," he replied, "the pay and the hours are good, but what I like best of all is that the customer is always wrong."

?—?

BEARINGS—

Golfer (George Kwain far off in the rough): "Say, caddy, why do you keep looking at your watch?"

Caddy: "It isn't a watch, sir; it's a compass."

?—?

QUESTION—

Who caused those 10,000,000 who Dewey says were still unemployed at the end of 1940, to be in such a state?

?—?

MEMORIES—

Thurs., Sept. 7, 1933. Remember when Al Casper, Ziggy Baltushis, Johnny Silunski and several others spent 8 hours on the road coming back from the annual Labor Day picnic in Rockford . . . claimed to have pushed Abek's old junk all the way home . . . When Tony Petrosky, on waking at the farm the gang stayed at consumed a quart of buttermilk and several raw eggs . . . Wally Slench waking all the slumberers in the hay-stack because he had forgotten to kiss his wife Gertrude good-night . . . John Chesna taking a plunge in the raw . . . And then Gertie Slench, peeved at Wally for some reason stated—"Sometimes you appear to be really manly, whilst at other times you are quite effeminate. How do you account for it?"—and Wally replying—"I suppose it must be heredity. You see, half my ancestors were males and the other half females." . . . Remember . . .

Lithuanian Poet Relates Act of Sabotage by Guerrillas of Vilnius Ghetto

(Continued from Page 2)

While Vitke thought, Abe suggested, "Iske Matskievich and Moses Brause."

On a night in July, 1942, a boy and a girl slipped out of the ghetto through a secret passage. Neither wore the yellow patch. They walked slowly in the direction of the city, the boy holding the girl's arm and speaking loudly in German so as not to arouse the suspicion of passersby.

It was 9:30 and they had to hurry, since Aryans were permitted in the streets only until 10 o'clock. Before that hour they must be out of the city. Through Backsht and by the Vilenka Bridge they hurried to Polotsk street. It was a quiet evening and only the swastikas on fences and posters showing "how Jews dominate the world" reminded them the Germans were about. They left Polotsk street behind and turned into the Batory highway—the road to their destination.

To avoid passing automobiles they left the road and took to by-paths. At 11:30 they were to meet Moses Brause at an old oak tree near the paper mill. Brause had gone to the meeting-place that morning with Jews from the Vilnius ghetto who worked there, carrying bricks and repairing the road. He had the mine with him.

As they neared the spot they heard a rustling—in the distance they saw the oak tree and from beneath it Brause emerged.

"I had just decided not to wait any longer," he said, as he joined them. "If you hadn't come, I was going to plant the mine myself."

At two in the morning they entered a little wood near the track. Vitke and Iske crept up to the rails. Brause kept watch. Iske produced a small shovel and dug a little hole beneath one rail. Vitke handed him pebbles, which he heaped up around the edge of the hole. Borukh had told them to do that to prevent the mine from being pressed into the ground by the train. Iske placed the mine in the hole and covered it with sand. The three then immediately withdrew toward Vileika, crossing a stream and waiting among the willows for the arrival of the train. Soon they heard a puffing in the woods that merged with the horizon. The puffing came nearer and smoke showed above the treetops.

Now they could distinctly see the engine creeping out of the depths of the woods and behind it a string of cars—ten,

twenty, thirty, forty! The sound of German songs reached them from the distance.

It seemed to Vitke that the locomotive passed over the mine without exploding it. She closed her eyes, afraid to voice her misgivings. But Iske was cool and confident—his eyes were riveted to a definite spot; he knew exactly where he had placed the mine. The engine hadn't reached it yet . . . but it was coming closer, closer. . . .

Then the three friends hugged each other as earth and metal shot into the air. . . .

Thirteen carloads of ammunition and many German soldiers en route to Polotsk were blown to bits. It was one of the first acts of sabotage in the Vilnius district, and to this day no one except a few members of the underground organization in Vilnius knows that it was carried out by three youngsters of the Vilnius ghetto with a mine produced in a basement at No. 31 German street.

From the peasants summoned next morning to collect the dead, we learned they had counted about 200 German soldiers killed in the wreck. They had also picked up many pistols and rifles and large quantities of ammunition. In the fall the guerrillas got all these weapons from the peasants and used them against the Germans.

Education by Mail

Tens of thousands of youngsters today are receiving the benefits of higher education through supervised correspondence courses sponsored by

states deficient in rural school facilities.

Because of this new departure in educational procedure, the educational base of a great part of the country is being broadened.

How supervised education operates in small high schools of the nation is told in the October issue of Good Housekeeping magazine in an article by K. O. Broady, who states:

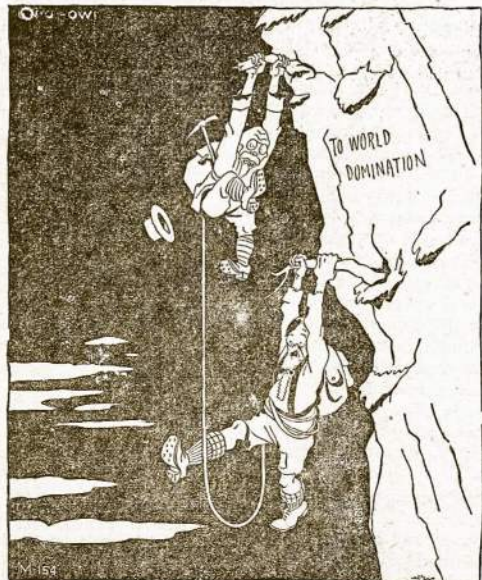
"It is a plan by which courses ranging from aviation mechanics to zoology can be offered in high schools that do not have teachers for all the subjects needed. It is also a way of bringing elementary or high school courses to isolated and physically handicapped boys and girls who cannot get to a school, or at any rate to the kind of school they would attend under ordinary circumstances.

"Teachers at a correspondence center, usually the state university, plan and write the courses, and grade and return the papers. Thus a complete curriculum is placed at the doorstep of every school, however small, or the home, if a school is not within reach."

That the supervised education program has demonstrated its merit is shown by the fact that at present more than half the states in the country have used it to supplement their regular educational facilities.

The Democratic National Committee announced that it wasn't Thomas E. Dewey after all who coined that phrase: "The Roosevelt Depression."

A report by the Committee's research division says that it was used first on Feb. 11, 1938, by Ham Fish.

"Did you say you knew the way?"